

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

Arad, 1908.

FELELŐ SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat, november 28.

Maj számunk főbb közleményei:

Vezérolkt: Mindent a hadseregnek!
Kisebb tárcák.
Tanítók a kilenc órai tanításért.
A Balkán-bonyolalom.
Bezárták a Welter János-utcai iskolát.
A krassói megyei vasbányák botránya.
Epizódok a gyilkos-hajzából.
Steinhell gyilkosai.
A fojtogatók üldözése.
Jelliasics pipája.
Tárca: Az asszony az ur!

Mindent a hadseregnek!

Arad, november 27.

Piros papíron, amelynek, ugyiltszik, a lelkesedés tüzeit kellett volna gyujtani, föl-
hívás érkezett a szerkesztő-szobánkba. Aláírva: laptársunk, a *Militärische Presse*. A katonai és a polgári sajtó majdnem olyan különállóan, sőt még merevebb el-
zárkózottságban él egymással, mint kö-
zönségünk: a hadsereg és a civiltársada-
lom. Mi nem érdeklődünk az iránt, hogy
az ilyen katonai szaklapokat nyugalma-
zott őrnagyok szerkesztik-e és hogy szám-
vivő-őrmesterek olvassák-e a kefelevona-
talkat s ők se adták jelét annak, mintha
mivelünk törődneek. Nagy oka lehet, ha
a *Militärische Presse*, a katonai udvarias-
ság legerősebb mértékével bekopog és kéri,
hogy a piros papírosra nyomtatott föl-
hívást, tekintettel annak hazafias célzatára,
ajánljuk a közönség figyelmébe. Már ez a
megjegyzés is izgathatott a föl-
hívás elol-
vasására. Mert eddig úgy szoktuk meg,
hogy ami nekünk, magyaroknak hazafias
ügy volt, azt nem tekintették annak a ka-

tonák: például október hatodika. Viszont
ami a hadsereg hazafiságához tartozott,
az nem mondható a mi ünneplésünk tár-
gyának: teszem azt, december másodika.
Mi lehet tehát, a mi a katonaságnak, pol-
gárságnak egyformán hazafias?

Nos, ez a *katonai léghajó*. Miután a
levegő uralmától függ a jövőbeli hata-
lom, ez dönti el a nemzetekre nézve a
lét, vagy nemlét kérdését, minden nem-
zetnek sietnie kell, hogy a repülőgép, kor-
mányozható léghajó, vagy egyéb hasz-
nálható, biztos levegő-jármű jogát ma-
gának szerezzék meg. Ezért kell törnie
magát minden nemzetnek s miután Schön-
naich gyalogsági tábornok, hadügyminisz-
ter a delegációban kijelentette, hogy a
hadi költségvetésbe a léghajózás címén
újabb összegeket nem vehet föl, — tehát
a közadakozásnak kell megteremteni a
pénzt, amely a katonai léghajó föl-
tálatlói-
nak az ösztökélését s a kísérletezésre a
módot megadja. A *Militärische Presse* te-
hát föl-
hívja „Ausztia Magyarország ösz-
szes hazafiat, a nemesi és polgári társa-
ságokat, a hadsereget, előkelőket és ala-
csony sorsukat, gazdagokat és szegénye-
ket, aggodat és fiatalokat, — hogy a
katonai léghajó céljaira a Länderbanknál
adakozzanak. Németország sdo t erre pél-
dát, amely Zeppelin gróf kísérletein föl-
buzdulva, pár hét alatt öt és fél millió
márkát adott össze. „*Sollen wir da zu-
rückstehen?*“ — kéri.

Kedvünk lenne azt mondani: „ja.“ Hi-
szem nemcsak Zeppelin gróf, hanem Wright
és Faermann után Ausztia Magyarország
ujra „megkésétt egy gondolattal.“ De az
ügy komolysága s az előkelő helyről

jövő föl-
hívást megillető udvariaság bő-
vebb feleletet kíván.

Nagyrabecsült laptárs, mi is, a kato-
nai dolgokban felületes polgár-sajtó, is-
merjük a katonai léghajó jelentőségét és
fogalmunk van a főnyereményről, amely
a monarkiát érné, ha az első repülőgépet,
amely nemcsak fölve libeg az úrben, ha-
nem legyűrhetően ura lenne a szelek-
nek, a levegő-áramlatoknak, — nálunk, a
mi hadseregünk részére találják föl. Ez
elismerjük, hogy a hadsereg valójában a
nemzet, tehát a polgárság gazdasági ér-
dekeinek megvédésére szolgáló valami: és
mégis, azt mondjuk, egy csöpp kedvünk
sincs a tehetőséket és az adakozni vá-
gyókat unszolni, hogy fölös koronákat
és filléreiket utalják át az öreg Länd-
erbankhoz.

Mi is lelkesedünk a repülőgép leha-
tőségért, tervéért, de az egy perc alatt le-
hangol bennünket, hogy ez a világot fel-
forgató, újjáformáló eszköz mindenek előtt
és fölött a militarizmust szolgálja és er-
sítse. Kikerülhetetlen, hogy úgy legyen és
biztos, hogy a kerszakos találmány első
rendeltetése az lesz, hogy a tömeges öl-
dökölést tökéletesítse: de ez a cél, ben-
nünket polgárokat, se nemesi származá-
sukat, se pedig előnév nélkül szükkölkö-
ket, nem tud lekesíteni.

Rosszkor röpült szét ez az *Aufruf*.
Most, a mikor az egész országra ránehe-
zedett a háboru félelme, amikor letagadott
és beismert mozgósítási hírek a tartalé-
kosok tizezeit ijesztik beteggé; amikor
egyre valószínűbbnek kell látni, hogy a
monarkia belékeveredik egy drága, véres
háboruba, aminek egyszerű észjárással se

AZ ASSZONY AZ UR!

*

Híres papucshősökről fogok csevegni.

Nem akarom kezdeni Szokrátessezel, bár ő
volt minden időkre a papucshősök mintaképe,
Xantippe asszonyság ama hitvesek példányképe,
kik otthon szigorú fejelemet tartanak. Az at-
hényi filozófus már hivatkozhatott rá ő elő-
dökre, mert Kimon, korának legnőresebb had-
vesére jóval előtte úgy o dotta meg a kérdést,
hogy ki sajátképen a legnagyobb ur Görög-
országban?

— Görögországnak Athén parancsal, At-
hénben én vagyok a legnagyobb ur, nekem
meg a feleségem parancsol: így tehát eszerint
ő a legnagyobb ur a görög földön.

Epaminondász, a thébai hős pedig egészen
széltűn bevalította, hogy a spártaiktól nem
fél, de annál inkább a hitvesétől. Mikor szülő
városa felszabadítása után megkínálták a leg
főbb méltósággal, azt mondta barátainak, hogy
ne akarjanak mindenáron egy, még a spárta-
knál is szigorúbb zsarnokot. Azok mosolyo-
tak és kijelentették, hogy jól ismerik és fel-
sám tessék róla, hogy zsarnok tudna lenni. Mire
a hős önfeljedten felkiáltott:

— Én nem, de a feleségem igen! Már pe-
dig, ha engem tessék meg, elsőnek, ő leg-
uralkodni Théba fölött.

Különös dolog, hogy a híres hadvesérek
sorában nagyon sokan voltak a papucshősök.
A mult században Marlborough herceg, szavojai
Jenő fegyvertársa, nyerte el köztük az első
díjat. Ő, aki semmitől és senkitől sem fél-
esen a világon, megvalította feleségének:

— Hatvanézer katonám van, a legjobb és
legvitézebb Európában. De ha arról van szó,
hogy élükre állva, szembezálljak veled olyan
pillanatban, mikor haragosom vagy, azt hi-
szem, hogy mindnyájan kerekét oldanánk!

Egy másik alkalommal pedig, mikor a
szép Sara gonosz levelet írt neki, azt felelte:

— Leikemre mondom, szívesebben látnám,
hogy az egész világ felfordult, sem hogy a te
haraggal szembezálljak. Mert arra még vál-
talokoztam, hogy talpraállítsam a világot, de ha
te neheztelsz, olyan tehecselen vagyok, mint a
gyermek, ki a vesszőtől fél.

A hercegné kitűnően érteit a férje boszau-
tásához és egy ízben, mikor megnehezíté rája,
lovagatta gyönyörű szép hátát, pusztán csak
azért, mivel tudta, hogy ezzel fájdalmat okoz
hercegnek. Mikor Marlborough meghalt, erek-
lyéd között rákadtak a szép hajra és mellette
egy cédula volt ezzel a föl-
írással:

— Baha életemben nem csókoltam más
asszonyt hájat.

Murat Joakim, a lovagias nápolyi király
pompás fejelemet tudott tartani csapatai kö-

zött, de csak abban az ő feje fölött függött a
hási fejelem Dimoziosz kardja. Pedig a neje
korántsem volt az asszonyi hátság mintaképe
és számtalanszor adott okot fárjének, hogy
megnehezítsen. Hanem Murat sohasem merte
ezt megcselekedni, mert jól tudta, hogy az
asszony nagyon gyorskésű. S az udvaroncok
beszéltek is olyan jelenetekről, melyekben a
mindig győztes katona vereséget szenvedett. A
nápolyi királynéknak szokása volt, hogy a here-
hevében férje fejéhez csapdosta azt, ami kesz-
űgyébe akadt, legelőbbször a finom porcellánt,
mít Napoleontól ajándékba kapott. Mikor egy
ízben panaszkodott emiatt a császárnénak, ez
nevetve megjegyezte:

— Tudja mit? Legyen gondja rá, hogy
Karolin ezentul kevesebb törékeny tárgyakkal
adjon érzelmeinek kifejezést. Mert a ná-
polyi királyság nem jóvaldelmea annyit, hogy
elbirja azt, amit önök sèvresai porcellánban el-
költének.

Nelson, a híres angol tengerész, semmit
sem gyűlött annyira, mint az irást. S mé-
gis pontosan naplót vezetett — mert a fe-
lesége számon kérte tőle minden percét.
A trójalgari ütközet előtt levetezte díszes
egyenruháját és valami régi, kopottat öltött
magára. Mikor megkérdezték tőle okát, azt
felelte:

— Lady Nelson egy kiestt szugori termé

előját, se hasznát fölrni nem tudjuk; amikor ennek a háborúnak áldozatul fog esni az a kicsi gazdasági föllandulás, amelyet annyira ápolgattunk, becézgettünk; — akkor, laptárs, mi nem tudjuk az embereket rábeszélni, nem tudjuk tőlük kívánni, hogy azt a súlyos pénzt, amelyet a haderő, a katonai célok részére kényszerből, adóban lefizet, az önkéntes adományával pótolja. Hogy a katonai léghajó, amelyet esetleg föltalálnak, újabb eszköze legyen az annexióhoz hasonló, merész és véres következményekkel fenyegető vállalkozásoknak.

S mi készséggel gyűjtünk özvegyeknek, árváknak, lelenceknek és rabsegítőknak, siket-némáknak és tudóveszeseknek, szobrokra és siremlékekre, éhezőknek és alkoholistáknak, pénzt, levélbélyeget és szivarvéget: de a katonai léghajó céljaira még azt a csöpp kis összeget se gyűjtjük, amelyet esetleg a mi ösztönzésünkre összeadnának. Ki tudja, nem fog e kelleni azt a pénzt, amit össze lehetne kuporgatni, — a Balkánon megsebesült katonáknak, az elesettek hátramaradottjainak istápolására összeszedni? . . . +

A képviselőház bizottságainak ülése. Budapesti táviratok: Ertl János, a hód ági kerület képviselője ellen Reiner osztrák jogszigorító összeférhetlenségi bejelentést tett, hogy Ertl alelnöke a hódási költőgyárnak, amely a Máv. nak szolgálatát szolgálja. A Ház mai ülésén kiorsolt összeférhetlenségi bizottság előtt Ertl kijelentette, hogy a gyárnál viselt alelnöki állásáról még januárban lemondott, mire a bizottság úgy határozott, hogy összeférhetlenséget nem lát fenforogni.

A munkásügyi bizottság ma Geisswein Sándor elnöklésével ülést tartott, amelyen Szeberényi József államtitkár felvilágosítását után kimondták, hogy az ipar körének megállapításánál azon államokkal, amelyeknek konkurrenciája a hazai ipart érinti, megegyezés létesíthető. Azután a bizottság az állami munkásbiztosítási hivatal ügyviteli szabályzatával s a kereskedelmi miniszternek ama rendeletével foglalkozott, amely a vasárnapi munkásszünetet a vásári napokra is kiterjeszti.

szetű és szememre veti, hogy nem vigyázok eléggé ruhámatra. Tegyük fel, hogy agyonlőnének, nem tudná nekem megbocsátani, hogy nem vigyáztam eléggé egyenruhámra.

Abban a csatában csakugyan megölte egy golyó Nelsont, arról azonban nem emlékszik meg a hystória, hogy vajjon Nelson asszony vigaszt talál-e abban a körülményben, hogy a díszegyenruhán nem esett folt.

Watt, a gőzgép feltalálója nagyon boldog volt első házasságában, de annál inkább megjárta a másodikkal. A felesége nagyon lenézte a foglalkozása miatt és nem bírta, hogy munkás öltözkéiben közeladjon hozzá. A nagy házból, melyet laktak, csakis egy kis padlásszoba jutott számára, ahol kísérletezhettek. De ott is csak nappal, mert éjszaka nem kapott gyertyát. Még a barátait is, kik esténként látogatába jöttek hozzá, sötétben kellett fogadnia.

Még boldogtalanabb volt Lincoln házassága. Valami sejtelmé lehetett róla, hogy mi vár rá, mert mikor esküvőre ment, egy barátja azt kérdezte tőle, hova megy olyan díszben?

— Azt hiszem a pokolba! — volt Lincoln válasza.

S nem is tévedett. Mert csakugyan pokol volt az élete. Lincoln asszony nyelve olyan éles volt, hogy mindenki félt tőle. Egyszer rátámadt az Egyesült Államok elnökének a útkártyára, ki megértődve a rajta elkövetett méltat-

A választójogi bizottság ülése elmarad. A választójogi reform dolgában kiküldött harmincegyes bizottság tagjait ma hivatalosan értesítették, hogy a december elsejére összehívott bizottsági ülés elmarad.

Kisebb tárcák.

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülései. —

Budapest, november 27

Ma volt az első nyolc órási ülés a parlamentben. A költségvetés általános vitáját befejezték, el is fogadta a Ház s délután már a kisebb tárcák tétéleihez szölkak hozzá a képviselők. Este fél nyolc órakor terjesztette elő Wekerle Sándor miniszterelnök ő Felsége hatvan éves uralkodói jubileuma alkalmára vonatkozó indítványát. Erről lapunk más helyén tudósítunk.

Az ülésen Justh Gyula elnököt. Nyomban tíz órakor rátértek a költségvetés vitájára.

(Általános vita.)

Sziklai O. tó: A nemzetiégi kérdéssel foglalkozik. Beismeri, hogy a román bankok adnak kölcsönt a népnek, nem is zaklatják azt választásig, de mikor választásra kerül a sor, torkára teszik a kést. Így bírnak mandátumot szerezni. A kormány nem is sejtli, hogy a nemzetiségi vidékeken a maroknyi magyarság nek milyen kétségbeesett küzdelmet kell vívnia. A költségvetést elfogadja.

Modrusán Gusztáv horvátul beszél a javaslat ellen.

Bredicianu Coriolan személyes kérdésben szólal föl. Sziklai a románok vezéreit a hazai ellenségeinek nevezte. Ezt az inszultációt visszautasítja. Sziklai különben nem illékes arra, hogy a románokról véleményt mondjon.

Matzky Emil: A költségvetést elfogadja, mert meggyőződött arról, hogy rovataiban reális adatok fordulnak elő s bizalommal is viseli felük a kormányval szemben.

Elnök: Következik? (Derűtlenség)
Felkiáltások: Megálljunk, még nem fejeztük be. Most kezdte! (Zajos derűtlenség)

Matzky Emil: Még nem fejeztem be. (Zajos derűtlenség.) A megyei tisztviselők érdemeit méltatja.

Thorotzkay Viktor báró: A költségvetés nem felel meg a magyar nép adósó képességének, tehát azt nem fogadja el. Szól arról,

lanság miatt, beadta a lemondását. Mire Lincoln azt felelte neki:

— Ugyan, ugyan, hogy lehet valaki olyan érzékeny! Én tisztelettel esztendő óta vizsem ezt a keresztet és ön már a látásától is megijed.

Mikor másodikban megválasztották elnöknek és egy diszküldöttség meghozta neki a hírt, nagyon megörült, de hirtelen összereszent és felkiáltott:

— Szent Isten! A feleségem rám parancsolt, hogy új mintát hozzak asztaltakarónak és én, ahelyett hogy a parancsot teljesítettem volna, eltévedtem önökkel az időt?

I Vilmos császárról is azt mondják, hogy egy kicsit papucs alatt állott. Bismarcknak nagyon megnehezítette ez a körülmény az álláspontját, mert Augustus császárné nem szerte őt és szívesen hallgatott azokra, kik megváratták a vaskancelliar politikai cirkulusait. Különösen az Arnim ügyben sok galibát csinált neki a császárné befolyása és az öreg császár félti gyöngédsége. Mikor astán kenyérlőrésre került a dolog és Bismarck mégis kleroszakolta fejedelmétől az engedélyt, hogy Arnimot parba fogja, az udvaroncok magukból kikéve a diplomáciát betrány-miatt, rémképeket festettek, hogy mit szól majd ehas Európa, az öreg császár elkecsereve kiáltott föl:

— Bánom is én Európát! De mit szól majd hozzá Augustus?

Semper Idem.

hogy nekünk külpolitikánk nincs, mert Magyarország számára Ausztria és az osztrák császár csinál külpolitikát. Ennek következtése az annekszió, melyre nekünk semmi szükségünk sem volt.

Csepány Géza: Nagyzási hőbort!

Thorotzkay Viktor báró: Kár nekünk ka-laudozni, van elég szép országunk s akad itt is elég tennivaló.

Molnár Jenő: Ezt az országot kell meghódítani!

Thorotzkay Viktor báró: Számtalan feladatunk van, különösen közigazdasági téren. Le kell szállítani a kisbirtokos földadóját. Az adóval csak szokot sajtják, akik itt szarzik jövedelmüket, de nem akarnak magyar honosok lenni. Száz és száz ilyen család tollasodik Magyarországon. Ott van a milliomes Heggemacher-család, a durgaság Dréher familia és még sokan. Ezekre fordítsa a pénzügyminiszter gondját. A nemzetiségi kérdéssel foglalkozik s kifejti, hogy itt a mérsékelt lefogás híve s Mocsáry Lajos tanítványa.

Fenyvesi Soma: Akkor rossz uton jár!

Thorotzkay Viktor báró: Az együttműködés és egyetértés híve. A belügyminiszteriumban nemzetiségi osztályt kellene felállítani.

Mazuranics Bogoszlav horvát nyelven a költségvetés ellen szól és azt nem fogadja el. Pirivosevics Szvetozár szlavo horvát nyelven szól a javaslat ellen.

Elnök ezután az általános vitát berekeszti. A Ház a költségvetést általánosságban elfogadta.

(Részletes tárgyalás.)

A szünet után következik a részletes tárgyalás. A királyi udvartartás tételénél

Nagy György kijelenti, hogy az udvartartás 11.800.000 korona költséget nem szavazza meg. Ebből a pénzből darabontokat jutalmaztak s a király hatvan éves osztrák császári jubileuma alkalmából magyar tisztviselők számára készítettek jubileumi érmeket. A budai várpalotában német felírások vannak, a gödöllői kastélyon kétféle sas díszelég. A tételt nem fogadja el.

A Ház a tételt megszavazza s azután megválasztja az összeférhetlenségi itélő bizottság tizenkét rendes és három pótagját. A bizottság kiorsolt tagjai letessék az esküt és a jegyzőkönyv hitelesítéséig a terem közepén maradnak.

Elnök ezután az ülés folytatását délutánra halasztotta.

Délután és este.

Négy órakor nyitotta meg Justh Gyula elnök az ülést, amelyen folytatott a költségvetés tárgyalását s elfogadták az egyes kisebb tárcák tétéleit.

Az országgyűlési kiadások tételénél

Surmin György horvát gyorsírók alkalmazását követeli.

A közös kiadások és bevételeknél

Nagy György indítványozza, hogy mivel közös dolgokról van szó, a sürgősség erre a tételre ne legyen érvényes.

Hosszabb vita támadt az indítvány körül, amelyben Andrassy Gyula gróf belügyminiszter is részt vett s az ő felszólalása után a sürgősséget erre a tételre is érvényesnek mondták ki, mert nem a közös ügyeket, hanem csak az egyes kiadásokat és bevételeket tárgyalják.

A külügyi közös kiadások tételénél

Nagy György a katonai kérdésekről beszél. Elnök ismételtén felhívja, hogy maradjon a tárgynál, majd megvonta tőle a szót.

A bosznia-hercegovinai csapatok tételénél

Molnár Jenő a tételt törölni kéri, mert benne van a Lim-terület is, amelyet visszaadtak a török szultánnak. De akkor is törölni kellene a tételt, ha ez nem történt volna meg, mert a trónörökös legutóbbi beszédében, amelyet a bosnyák katolikus küldöttséghez intézett, azt mondotta, hogy ő felsége a császár gondoskodni fog az országról. A királyról szó sem volt.

Bozéký Árpád sem fogadja el a tételt.

Batthyány Tivadár gróf Bozókýval szemben arra hivatkozik, hogy most nem hazafias dolog a diplomáciát bírálni s nehéz helyzetüket még súlyosabbá tenni.

A Ház a tételt elfogadja.

Azután számos kisebb tételt intéznek el.

A rendelkezési alap tételénél

Suplic Ferenc nem szavazza meg a tételt, mert nem akarja, hogy ezzel a pénzzel a miniszterelnök Horvátországban *tolvajok szesbét tömje*. (Nagy sa.)

Elnök Suplicot rendreutasítja, a Ház pedig *tegyedkönyvi megrovásban részesíti*.

A negyvennyolcas honvédek tételénél

Barabás Béla a nemzet elismerésének ad kifejezést az öreg honvédekkel szemben és kéri a miniszterelnököt, hogy emelje a nyugdíjukat azoknak a szegény embereknek, akik hetven évvel ezelőtt oly dicsőn küzdöttek a hazáért.

Wekerle Sándor miniszterelnök kijelenti, hogy a honvédek nyugdíját felemelték s a felemelt összegeket már folyósították is. Intézkedett, hogy a hatóságok gondoskodjanak az elhunyt negyvennyolcas honvédek ingyenes eltemettetéséről. A honvéd-manhelyet is reorganizálják, kéri a tétel elfogadását.

A Ház a tételt elfogadta. Látárgyalják még a horvát miniszterium költségvetését s a hátra levő tételek tárgyalását félbeszakítva áttértek a miniszterelnöknek a koronázási jubileumról szóló indítványára, amelyről lapunk más helyen számolunk be.

A főrendiház ülése.

Dessewffy Aurél gróf elnök 11 órákor nyitja meg az ülést. E parentálta az elhalt *Széchenyi Ferenc gróf, Szirmay György és Majthényi László* báró főrendeket.

Felolvasták a miniszterelnök átiratát több szentesített törvény dolgában.

Elnöki előterjesztések köve káltak, melynek során bejelenté az elnök, hogy *Latkóczy Imre* lemondott állásáról, de mint halottat nem parentálta el. Majd jelenti, hogy *Vassary Kólos* hercegprímásról átirat érkezett a főrendiházhoz, melyben meghívja a főrendeket december 2-án öfelsége uralkodásának 60 ik évfordulója emlékére tartandó ünneplésére.

(Uralkodói jubileum.)

Ezután *Wekerle Sándor* miniszterelnök a következő előterjesztést tette:

Nagyméltóságú elnök ur, méltóságos főrendek! Méltóztatásának megengedni, hogy az elnök ur ó nagyméltósága előterjesztésével kapcsolatban fölemlítésem azt, hogy a nemzet és királya közli félreértés szomorú korszakára esik Felséges Urunk trónralépésének és uralkodásának kezdete, de hogy ennek hosszú folyamata alatt megerősödtek alkotmányos érületünk s parlamentáris életünk, ez alatt rakattak le újból nemzeti fejlődésünk alapjai. Méltó azért, hogy hálaival emlékezzünk meg a Gondviselésnek arról a rika kegyelméről, hogy oly hosszú életet és uralkodást engedett Felséges Urunknak és hogy ez alkalommal legmélyebb tiszteletünknek, hódolatteljes szerencselíváná talunknak jegyzőkönyvileg is kifejezést adva, az a benső érzés töltson el mindannyunkat, hogy soká éltesse, soká tarssa meg trónunkon a magyar nemzet igaz öröme Felséges Urunkat a mindenható. (Ezék éljenzés.)

A főrendiház bensőleg érzett hódolattal járult a miniszterelnök indítványához.

Következett az igazoló és mentelmi bizottság jelentésének felolvasása, majd áttértek a napirendre.

(Törvényjavaslatok.)

Vita nélkül elfogadták a csekk törvényt és a kereskedelmi üzletek átruházásáról szóló törvényt.

A kivándorlás tárgyalásánál Gál Jenő szólalt föl. Kifejezolja, hogy a társadalom közreműködésének nem biztosít elég teret a törvény. Ugy látja, hogy a javaslat nem ad módot a befügymintsternek, hogy a vidéken szervezen kivándorlási biztosokat.

Andrássy Gyula gróf befügymintster egyet ért Gaál intencióival, de nem tartja szükségesnek a javaslat módosítását, mert a kivándorlási tanács segítségével vidéken is szándékosik szervezni a társadalom közreműködését.

Elnök kéri Gaál Jenőt, beadja-e indítványát?

Gaal Jenő kijelenti, hogy mivel a főrendiház előreláthatólag visszatartaná az indítványt, nem adja be.

Ezután a főrendiház a kivándorlási javaslatot változtatlanul elfogadta. Vita nélkül és ugyancsak változtatlanul fogadták el a székesfőváros fejlesztéséről, a vízi beruházásokról és a borhamisításról szóló törvényjavaslatokat, mire az ülés véget ért.

Tanítók a kilenc órai tanításért.

Beadvány az iskolaszékhöz.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 27.

Az elemi iskolák tanításának új időrendjére vonatkozólag egyes tantestületek aggályait kifejezték ki az iskolaszék előtt. A Weitzer János-utcai községi elemi A) és B) fiúiskolák tanítótestületei a következő beadványban mondták el véleményüket:

Nemes szándék, ószinte emberszeretet veti fel a holnapi iskolaszéki ülésen az elemi iskolai tanításnak 9 órákig való megkezdése kérdését. Mi is, mint emberbarátok, helyesüljük az eszmét. Hiszen alig lehetséges, hogy bárki is jobban szerepljen a gyenge gyermeket, mint mi tanítók, kiknek hivatásuk a legodasodabb, az önfeláldozásig menő humanitás állandó, szakkadatul gyakorlása. Mindamellett, mint gyakorlati tantervűk, arra kérjük a tek. iskolaszéket, mielőtt ez ügyben döpnene, megveszkednek a kérdést a gyakorlati kivihatóság szempontjából is mérlegelni.

Ha a tanítás 9-kor kezdődik, a gyermekek lármás megérkezése (lelkületesség volna az apró gyermekeket ily korban némaságra kényszeríteni) az ezen épületben elhelyezve levő polgári fiúiskola első órai tanítását zavarni fogná, mint zavarta mindannyiszor, ahányszor csak ily expedienssel tettek mindig kivihetetlennek bizonyult kiserietet.

A szegénysorban gyermeknek (egy jelentékeny hányada a mi kontingensünknak) még több alkalma lesz egészségét és erkölcsét az utcán veszélyeztetnie, mert a korai órákban elbocsátva hazunnan, nem mindig az iskolába siet, ahová csak 9 órára kell érkeznie, hanem csavarog és a csavargással alaposan kimerítve fizikai és szellemi erejét, az iskola intellektuális hatásainak befogadására még kevésbé lesz fogékony.

Órarendjeinknek beosztása a hioktatóknak a polgári fiúiskolában és másutt való elfoglaltságára történt figyelembevételével állított össze s ezen változtni a lehetőséggel határozó dolog.

A III. és IV. osztályoknak hetenkint 2-szer így is 12-ig van tanításuk. A 9 órai kezdettel 1 óráig kellene az iskolában maradniok és 2-kor meglnt feljönniök; vagy más kombinációval egyes tantárgyakat csütörtökre (a szünnapra) áthelyezni, ami aztán az ág. ev., a gör. kat., a gör. kel. román és szerb hittani órákba ütköznék. És esetleg csak az I. és II. osztályokra korlátozni az új rendet, annyit jelentene, mint a III. és IV. osztályoknak 8—9-ig való óráit alaposan tönkretenni. Van rá bizonyító példánk is. A kat., ref. és isr. vall. növendékeknek szerdán és szombaton van nálunk hittani órájuk. A más felekezesűeknek hiába rendeljük el, hogy csak 9 kor jöjjenek fel. Kevés kivétel lel mind ott van már 8 kor s mere termet nem adhatunk nekik, a folyosón és az utcán rendelkeznek. Korajövetelüket azsal indokolják, szüleit kergetik el őket hazáról. Bizonyonyal nem szivteleuségből, hanem kézenfekvő okokból.

A munkás ember gyermekét ebédhordásra is használja föl, aminek az új isk. időrend útját állaná s alig szenved kétségét, hogy ez a re-

form hálás témául fog szolgálni arra, hogy miatta a tanítót vádolják meg méltatlanul.

Számos esetben a más iskolákba járó nagyobb gyermekek ide kísérik elemibe járó kisebb testvérüket: ennek is gátat vetne az új időbeosztás.

Helyénvalónak tartjuk tisztelettel klemelni azt is, hogy ott, ahol a tek. iskolaszéknek anyagi áldozathozatal a napköl otthonok létesítését lehetővé tette, ezeknek üdvös működése szinte lehetelenné lenne téve.

Az elmélet és a gyakorlat köztli üz eszerint alig kicsinyelhető. Bátorak voltunk ezekre rámutatni, mint oly körülményekre, amelyek az emberbaráti és szociális ügy, mint kösoktatásügyi kérdés elbrálásánál feltétlenül mérlegelendők. Szakény véleményünk szerint u. i. nagyon megfontolandó: valódi filantropia-e és a kösérdéknek helyes szolgálata-e az, ha néhány elpuhult gyermekcsemete kimelésének a nagy tömeg (90%) és az iskolai rendtársának mellékkörülményekkel megkööt érdekeit rendjék alá?

Emberlességl és kulturális motívumokból fakadó idökök ezek, a tanító könyelmi és személyi szempontjaitól teljesen távolállók s mint ilyeneket tekintetük hivatásunkból folyó kötelességünknek a tek. iskolaszéknek meleg és megérdemelt figyelmébe ajánlani.

A krassómezei vasbányák botránya.

Ujabb leleplezések.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 27.

A „Nap” mai számában folytatja azokat a leleplezéseket, amelyeket az osztrák államvasut részvénytársaság tulajdonát képező resicai és aninai vasbányák nagy-szabásu csalásairól megkezdett.

A feltűnést keltő cikkből budapesti tudósítónk jelentése alapján a következő részleteket közöljük:

Ulrich Antal Máv. felüggyelő néhány évvel ezelőt mint kiküldött biztos jelent meg a resicai bányatelepen, hogy a megrendelt sineket átvegye és approbálja. A Máv. acélbélyegzőjét, amelyet a felüggyelő magával vitt, Windberger József előmunkás kezelte. Ha a próba alkalmával kizsemelt sin megfelelt a feltételeknek, ráütötték a bélyegzőt.

A felüggyelő látta, hogy a bélyegzés körül valami gyanus dolog történik. Uána nézett a próbának és rájött, hogy az előmunkásnál hamisított bélyegző is van; ezzel bélyegesték a sineket, mikor a biztos nem volt jelen. Ulrich tetten érte az előmunkást, amidőnyen a hamisított bélyegzőt napzálta s rákiáltott:

— Tíz évre lecsukatom, ha ilyenmi még egyszer megcsik.

A felüggyelő nyomban jelentette a hamisítást Windberger követlen főnökeinek, akik oly vakmerők voltak, hogy Ulrich jelenlétében vonták felelősségre a munkást, ari pedig az ő utasításait folytán végezte a hamisítást.

— Ismerje be Windberger, hogy hamisított, — mondta neki az egyik főnök szigoruan. A munkás azonban tagadta a dolgot, mert tudta, hogy mihelyt bevallja a hamisítást, főnökei cserbenhagyják és kiszolgáltatják az ügyésznek. Az ügyet valahogyan elsimították, de Windberger ettől fogva megtagadta a további hamisításokat.

A Nap közli a hamis bélyegzők kiűzését is. Érdekes, hogy a súlyosan megvádolt bányagazgatóság eddig semmiféle nyilatkozatban nem próbálta cáfolni A Nap adatait.

Jellasics pipája.

Ajándék az ereklye-muzeumnak.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 27.

Az aradi Kölcsey egyesület szabadságharcú ereklyemuzeuma érdekes ajándékhoz jutott. Szépen kiszivott tajtékpipa az ajándék, melynek a szabadságharcossal kapcsolatosan változatos multja van. Valamikor Jellasics Józsefnek, a hírhedt horvát bának volt kedves pipája. Tőle kapta a szabadságharc után a nagyszombeni börtön egy magyar foglya, aki mint honvédhusszártiszt vett részt az erdélyi hadsereg harcában, noha az 1848-iki mozgalmak kezdetekor, miután római katolikus plébános szolgált az Urat. A pipát a Kölcsey-Egyesületnek Kiesel Károly marosvásárhelyi bádogos-mester küldte Lajza leányával Aradra. A hetven éves iparos, aki már évek óta nyugalomban élvezi polgártársai becsülését, kiértelevelében elmondja a pipa történetét. Érdekes a történetről a nyilvánosságnak is tudomást vennie. Talán lesz, aki egy-két homályos részletét jobban is meg tudja világosítani.

Kiesel Károly tavaly huszonkét éves fiát temette el rokona mellé, aki még 1868-ban került a marosvásárhelyi temetőbe. Ez a rokona Friedel Károly jobbágytelki plébános volt, aki 1863. végén vízkórsága gyógyítására a vásárhelyi minoritákhoz vult be lakásra. A következő év tavaszán azonban meghalt. Ez a falusi pap igen érdekes mul' ember volt. A század elején Bécsben, a katonai akadémián tanult. Társai közül akkor meghitt barátságban volt Knöpfler Vilmossal, aki később Marosvásárhely szikora volt és Jellasics Józseffel, aki Horvátország bánja és Magyarország engesztelhetetlen ellensége lett. Friedel Károly azonban hátat fordított a katonai pályának és a szeretet hirdetésére vállalkozott. Hogy mikor és miért azt nem tudja megmondani a marosvásárhelyi nyugalomban élő bádogosmeser. Azt sem tudja, hol volt a szabadságharc előtt plébános, csak arra emlékszik, hogy az Ur oltára mellől kapott lóra Friedel Károly, Kossuth Lajos hívó szavára. Arról sem tud hirt adni, hol, mely harcokban vett részt, mert ő már csak 1858. óta emlékszik rája jól, amikor mint husz éves ifjú azt a pipát kapta tőle, melynek ezüst kupakján a kétéfű sassal szemben Jellasics monogramja van. Az bizonyos, hogy Friedel Károly, aki az Isten szolgálatát a haza védelmével cserélte föl, Nagyszombenben sok más magyarral együtt fogdába került. Ott találkozott huszma év után régi barátjával, a nemzet ellenségével, Jellasics Józseffel. Érdekes találkozás volt.

A szebeni magyar foglyokat, mielőtt még itéletet mondtak volna sorsukról, egy napon több osztrák főtiszt megnézte börtönükben. Friedelhez is bementek. Az egyikben a volt pap és vitéz husszártiszt régi akadémiái pajtására ismert. Jellasics is bálamert. Egészen kikelve arcából, ordított rá:

— Hát te is Kossuth kutya voltál, te is ellem harcoltál?

Válogatás nélkül szidta a legnagyobb gorombaságokkal. Egy félóra mulva egyedül tért vissza a fogoly honvédtiszthez és most már nyugodtan így szól hozzám:

— Nagy gazság volt ugyan tőled, amit tettél, de visszaemlékszem fiatalágunkra és segíték rajtad, ha valamiben lehet. A szabadságot nem adhatom meg, de nem is adnám, egyebet azonban kérhetek tőlem.

Friedel csak dohányt, pipát és olvasni valót kért a régi jóbaráttól és durva ellenségtől. Másnap meg is kapta, amit ohajtott. A pipát megtartotta azután is, mint a nyers jóakarát bizonyosságát. Mert kiszabadulásában kétségtelenül megnyilatkozott Jellasics régi vonzalma. Míg fogolytársai közül ki Josefstadtbá, ki Kufsteinba került, az ő megbüntetését az erdélyi püspökre bízták. Jelentkezett is Gyulafehérvárra az anélben. Kovács Miklós püspök-

nél, vagy Haynald Lajos koadjutoránál, nem tudja Kiesel Károly. Csak arra emlékszik, hogy Friedel a Jellasics pipájának átadásánál mondta neki: „Összeszidott, mert Kossuth-husszár voltam és büntetésül Zalánra küldött plébánosnak.” Friedel onnan Jobbágytelekre került.

A Balkán-bonyodalom.

Nagykövetünk ultimátuma.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, november 27.

A tegnapi izgalom elült. A tizede visszanyerte nyugalmát, mert Szerbiának küldöttje európai körújában nem valami biztató ígéretek rakott tarsolyába. A nagyhatalmak, ameddig csak lehet, illetve ameddig érdekeik úgy kívánják, a könnyen robbanó aknák gyújtó zsinórajaira vigyáznak s Szerbiát nem ugratják neki a háborúnak. A konstantinápolyi kormány az osztrák áru bojkottja ellen még mindig nem tett intézkedést s Pallavicini gróf kimondotta az utolsó szót.

Ma érkezett híreink ezek:

Mozgósítási hírek.

Bécsből táviratozzák: Egyre másra jelennek meg a cáfolatok, hogy nincsen semmiféle háborús készülődés és hogy egyetlen századot sem emeltek most hadi létszámra. Az utóbbi napokban tényleg nem történt semmiféle intézkedés, hanem még az annexió kimondása előtt egész csendben intézkedtek, hogy minden ezrednek egy-egy századot egészítsék ki a legmagasabb létszámra. Ezek a kiegészített századok összesen 102,000 embert tesznek ki és ezeket részben már levitték Boszniába, részben most viszik és innen van, hogy majd innen, majd onnan jön egy-egy század behívásának és elszállításának híre.

Katonai kinevezések.

Másik bécsi távirat szerint: a katonai tanácsokosások folyamánként most napról napra kinevezések vannak a katonai vezetői állásokban. A sort a hadi tengerészet nyitja meg. Ma kinevezték Haus Antal ellentengernagyot hajórajparcsnokká, John Frigyes báró ellentengernagyot a haditengerészeti ellenőrső hivatali főnökvé, Ziegler Lucian ellentengernagyot: a hadi tengerészeti műszaki bizottság elnökvé és Jedini Palombini ellentengernagyot a pótlal kikötő engernagyi hivatalhoz. Rövid egymásután következnek majd a többi főgyverneméknél az új kinevezések, úgy, hogy háboru esetén mindenki azon a helyen legyen, melyet a főhadvezetőség neki szánt, hogy ne kelljen az utolsó pillanatban a megfelelő vezérek után kapkodni.

Betiltott olajszállítás.

Berlinből táviratozzák: Brüsszelből jelentik a Vossische Zeitung-nak: Belgium bécsi követe megreklamált egy Belgiumból Szerbiába feladott olajszállítmányt, amelyet a fegyverkivitel tilalom alapján Ausztria-Magyarország nem akart elbocsájtani. A bécsi kormány azonban kijelentette, hogy a belga olajat nem bocsájthatja át, mert azt a kragujeváci arzenálban bombák gyártására használhatnák.

Mi készül a Danubiusban?

Budapestről táviratozzák: A fővárosban már napok óta az a hír terjedt el, hogy a Danubius hajógyár műhelyében titkon ágyu-

kat és torpedókat gyártanak. Azt is beszélték, hogy a munka gyors végzésére a gyárban a mult héten számos új munkást vettek fel s hogy az elkészített ágyukat az új leple alatt szállítják el.

A Danubius hajógyár igazgatója a különféle híresztelésekre egy hírlapíró előtt így nyilatkozott:

— Nem felel meg a valóságnak, hogy a gyárban ágyuk készülnek, de készül 240 darab ágyukocsi. Az ehhez szükséges ágyukerékek tegnapelőtt és tegnap érkeztek a gyárba, mert ezeket másutt készítették. A gyár torpedó osztályában azonban tényleg készül huszonhét torpedó. Ezek közül tizenegy már készen is van. A torpedókra vonatkozó megrendelés nem új, mert két évvel ezelőtt történt. Egyébként az teljesen megfelel a valóságnak, hogy folynak a hadi szállítások. Az ágyukocsikat szállítjuk és a szállítás ellenőrzésével két tüzérségi kapitány állandóan a gyárban tartózkodik.

Orosz segítség.

Belgrádból jelentik: Lipovác szerb származású orosz tábornok Belgrádba érkezett, hogy háboru esetén a szerb hadseregben harcoljon. Az orosz tábornok úgy nyilatkozott, hogy Oroszországban mozgalom indult meg önkéntes csapatok szervezésére, amelyek csatlakozni fognak a szerb hadsereghez.

Másik belgrádi távirat jelenti: Tegnap este hét órakor Novibazárból két zászlóalj gyalogság elindult Rogosno Onigrován keresztül Albániába, hogy az ott támadt fölkelést elnyomja.

Kiábrándulás.

Londonból táviratozzák: Belgrádból jelentik a Timesnek: Milovanovic szerb külügyminiszter európai utjáról alapon kiábrándulva érkezett vissza és a külföldön szerzett tapasztalati bizonyára hosszú fognak járulni a szerb nép hangulatának a béke felé való irányítására.

Európai konferencia.

Berlinből táviratozzák: Pétervárról jelentik a Vossische Zeitung-nak: Az orosz kormány Bécsbe küldött válaszcígyetke jelentékenyen eltér az osztrák-magyar felfogástól s előreláthatólag igen hosszú tárgyalásokra lesz szükség, hogy a felfogások összeegyeztethetők legyenek. Az orosz kormány ragaszkodik ahhoz, hogy a nemzetközi konferencián Bosznia-Hercegovina annexióját tárgyalják.

Péter beteg.

A Daily Express belgrádi értesülése szerint Péter királyt szélütés érte s egészsége még nem állt helyre.

A török konfliktus.

Berlinből táviratozzák: A Voss. Ztg.-nak jelentik Konstantinápolyból: Pallavicini gróf osztrák-magyar nagykövet tegnapi látogatása a nagyvezérnél, új utasítások következtében, melyeket a nagykövet Bécsből kapott, elmaradt. Az oka ennek abban rejlik, hogy a török kormány képtelennek jelentette ki magát arra, hogy az ország törvényeinek a népmozgalommal szemben érvényt szerezzen. Ennek folytán valószínű, hogy Ausztria-Magyarország javaslataival az ifju-török bizottsághoz fog fordulni. A kérdés sulypontja egyébként nem is itt, hanem Londonban van, mert Törökországot a bojkott kérdésében az angol fővárosból befolyásolják. Az agitáció hatására vonatkozólag jellemző, hogy komoly körökben fontolóra vették és fejtegették annak a lehetőségét, hogy Ausztria-

Magyarország fogja a háborút Törökország ellen megindítani. Nyilvánvaló, hogy ezt szeretnék legjobban bizonyos török körök, melyek Anglia támogatására számítanak.

Ultimátum.

Konstantinápolyból táviratozzák: Pallavicini örgróf osztrák és magyar nagykövet ma tette az utolsó előterjesztést a portánál az osztrák és magyar áru bojkottja miatt. Ha ennek a lépésnek se volna eredménye, akkor a nagykövet azonnal el fog utazni szabadságra. Figyelembe kell azonban venni, hogy Törökországot mindaddig nem lehet megfélemlíteni, amíg a bojkottmozgalomban Angolországra támaszkodhatik.

Török készülődés.

Kölnből táviratozzák: Szófiából jelentik a Kölnische Zeitungnak: Szalonikiból az a hír érkezik, hogy a török hadvezetőség eddig hatvan vagon ágyut, harminc vagon hadiszert és tizenkét vagon puskát szállított a bolgár határra. A legközelebbi napokban újabb szállítások fognak történni. A bolgár határon tizenhét török gyalogos zászlóalj áll.

A fojtogatók üldözése.

Eredménytelen nyomozás.

Letartóztatások. — Laikus tanácsok.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 27.

A kilenczeres rablógyilkosság tettesei közül egy se került kézre. Ezzel a negatív eredménnyel zárult a nyomozás mai napja. Minden széleskörű nyomozásnál megtörténő jelenségek bőven ismétlődtek ma is, sőt este már olyan hírek érkeztek Ujaradról, ahol Fehér Antal temesvári vizsgálóbíró és Boross Dezső dr. temesvári királyi ügyész az előzetes nyomozást és a kisszentmiklósi áldozatok boncolását végeztetik, hogy a vingai csendőrség négy embert letartóztatott s ezek között van az a gyilkos, aki Weisz Adolf gabonakereskedő gyakornokának a rablott kukoricát eladta. A négy ember letartóztatása igaz, de ezek Karánsebes környékén hamis pénz gyártására alkalmas gépeket árusítottak s a gyilkosságokban egyáltalában semmiféle szerepet nem játszottak.

Greén Nándor főkapitány az egész nap folyamán kapott a szélrózsa minden irányából távirati értesítéseket. Ezek a sürgönyök feleletek azokra a kérdésekre, amelyeket a főkapitány gyanuba fogott egyének miatt intéz egyes csendőr őrsökhöz, hatóságokhoz. Pozitív adatot ezek sem tartalmaznak.

Ma szétküldötte az aradi rendőrség a kilenczeres rablógyilkosságról szerkesztett terjedelmes jelentését, amelyről már lapunk tegnapi számában megemlékeztünk. A kitűnően összeállított s a rémes bűnügy összes fázisait, nyomozási adatait érthetően megvilágító munkának minden részletét ismerik az Aradi Közlöny olvasói a borzalmas eseményekről adott kimerítő tudósításaink révén.

A közönség legszélesebb rétegeit foglalkoztatják a rejtélyes bűnügy egyre érthetlenebb részletei s igen sokan keresik

fel a nyomozó hatóságokat eszmékkel, gondolatokkal, kombinációkkal, amelyekkel egy-egy analógiát vagy ötletet akarnak szolgáltatni. A hatóság természetesen minden külső segítséget szívesen vesz, de a kapott értesítést, vagy adatot a maga belátása szerint használja fel.

Az alábbiakban a mai nap részint ígalmas, részint fura eseményeit állítjuk össze, amelyek sajnos még mindig nem jelentik azt, hogy a kilenczeres rablógyilkosság tetteséről egyebet is tudnánk határozottsággal mondani, minthogy a nyomozó hatóságok azt várják, hogy melyik pillanatban hozza a telefon egy újabb rémtelkét ijesztő hírt.

Befejezték a boncolást.

A kisszentmiklósi négyzeres vandallizmus színhelyén ma reggel folytatta a törvényszék a hivatalos boncolást.

Jovin Áron hat éves gyermek holttestét boncolták fel s az orvosok megállapították, hogy halálát fulladás okozta, mely kendővel törőnt folytatásból eredt.

Kissel a boncolás be fejezve s az ügyész megadta a temetkezési engedélyt. A kis hullát is kivitték a temető halottas házába s onnan ma délután a meggyilkolt családot a község és az egész környék őrési részvétele mellett temették el.

A törvényszéki orvosok és a temesvári királyi ügyész ma délután Temesvárra utastak. Fehér Antal vizsgálóbíró Kisszentmiklósról átment Ujaradra s ott várta a beérkezett jelentéseket.

Gyilkosok helyett pénzhamisítók.

Estére már dolga is akadt a vizsgálóbírónak Ujaradon.

Egy csendőr őrző négy egyént kísért este öt és hat óra között a vasuti állomásról az ujaradi község házára. A letartóztatottakat a csendőrök Weisz Adolf gabonakereskedő irodája előtt kísérték el. A gabonakereskedő gyakornoka az ablakon át látta, hogy négy embert erős csendőrfedezzel, megláncolva kísérek az utcán végig, természetesen a kisszentmiklósi gyilkossággal hozta kapcsolatba az eseményt. O volt az, aki kedden reggel öt zsák kukoricát vett át attól az embertől, aki a Jovin kocsián jött a ház elé s eladásra kínálta a kukoricát.

Ki is jelentette, hogy az ablakon át is felismerte a letartóztatottak között az irodában járt embert. Mint a futótűz terjedt el a községben s egy félórán belül Aradon is, hogy letartóztatták a kisszentmiklósi rablógyilkosokat s egyet a gyakornok határozottan fel is ismert. Az Ujaradon nyomozó detektívek jelentették is ezt Greén Nándor főkapitánynak.

A rendőrségen, minthogy az elfogottakról pontos személyleírást az első izgalmas percekben nem adott a jelentést tevő detektív, találgatni kezdtek, vajjon az eddig megállapított személyleírások alapján gyanuba vett alak köztük van-e.

Most már elmondhatjuk, hogy Greén főkapitány még tegnap felhívta Pongrácz vingai főszolgabíró figyelmét egy Vingán lakó rovott multu egyénre. Romanov Mihálynak hívják és gépügynöknek mondta magát. A négy elfogott egyén közt volt csakugyan Romanov, akit Vingán tartóztatnak le ma délután, mert rovott multu s viselkedése gyanus volt.

A vizsgálóbíró elé vezették a csendőrök az elfogottakat s akkorra már ott volt a Weisz-cég személyzete is. Zárt aj-

tók mögött kezdette meg a kihallgatásokat Fehér vizsgálóbíró s szembesítette mind azokat, akik a kukorica átvételénél jelen voltak. A bíró előtt egyik sem ismert reá a keddi eladóra a négy ember közül.

Nem is ismerhetett reá, mert ezeket a gyilkosságtól teljesen távol álló bűnügy miatt tartóztaták le. A csendőrség ugyanis egy pénzhamisításra alkalmas gépeket árusító szövetkezetet keres, akik Karánsebes vidékén csaptak be több parasztot s jó pénzt csaltak ki tőlük az értéktelen találmányokért. Romanov már egyszer el volt itélve pénzhamisításért s a csendőrség őt is gyanuba fogta. Az aradi rendőrségnek is ismerőse, 1902-ben az akkori árucarnokban követett el bűntényt. A Lusztig-cég Wertheim kasszáját akarta kirabolni. Akkor még kezdő volt s ez a munkája nem sikerült. Felgyújtotta a pénzszekrény farészét, de a füst nagyon bántotta s eredmény nélkül távozott. A rendőrség két órán belül kézrekerítette.

Három társának személyazonossága nincs még ugyan megállapítva, de az bizonyos, hogy nem a rablógyilkosok.

Mindenki gyanus...

A széles körben mozgó nyomozások alkalmával azt tapasztalja a hatóság, hogy míg a tulajdonképeni büntett elkövetői kézre szoktak kerülni, addig rengeteg embert tartóztatnak le, akik szerencsétlenségükre például éppen olyan nyakkendőt viselnek, mint a milyent állítólag az állítólagos haramia kapott a babájától ajándékba a legutolsó turi vásárkor.

A nyomozói körtávirat megemlíti, hogy a tettesek egyike magas termetű. Ma már az aradi rendőrségen előállítottak egy Fratricis Szvetozár nevű embert, akit a téglagyár körül találtak.

Maga termetű és gyanus volt a viselkedése, azonkívül prémes kabátot viselt s mikor a rendőroket meglátta, futásnak eredt. Megmolozásakor két munkakönyvet találtak nála. Egyik sem az ő nevére volt kiállítva. Megindították ellene az eljárást.

Ma este nyolc órakor, mint buttyin tudósítónk jelenti, a falu határában is letartóztatott egy gyanus külsejű embert a járőrök. Bevitték a csendőrségi laktanyába s azonnal vallatásra fogták. Előinte nem akart vallani, de aztán azt mondotta, hogy Bessán Jánosnak hívják, miskei születésű s két évig volt Romániában. Előtt Szászvároson rendőr volt. Okmányokat nem találtak nála, igazolni nem tudta magát. Kősépmagas termetű, barna bajuszú egyén, akin három téli kabát is volt. Barza irányából jött Buttyin felé s a csendőrség véleménye szerint Bessán lehetett az, aki tegnap Monyorón Ungárnak kukoricát kínál eladásra. Letartóztatották.

Álhírek.

A lakosság rémületének tanujele az, hogy meg nem nevezhető forrásból, egy elejtett szóra keletkezett szófia beszédnek hisz s a legképtelenebb agyémeket készpénzül fogad. Tulbuzgalmában azonban annyira megy, hogy a hatóságot is félre vezeti, anélkül, hogy ennek tudatában lenne. Ma délután például azt jelentették az aradi rendőrségnek, hogy a temesmegyei Monostor községben a kilenczeres rablógyilkossághoz hasonlóan megfojtottak tegnap este egy asszonyt. Elraboltak tőle 380 koronát, a tettest pedig egy zsedényi szolgáló személyében letartóztatották. A rendőrség azonnal a vingai csendőrségen érdeklődött az eset iránt. Ott semmit sem

tudtak s estig nem is jött megerősítése a hírek.

Nyomoz a közönség.

A közönség segítségének azonban van használható és értékes anyaga is.

Ma megjelent egy uriember Greén főkapitánynál s a következőket adta elő: Kedden délben, mielőtt még a kisszentmiklósi eset kitudódott volna, az aradi táviró hivatalban voltam. A táviró-tiszt rácsa előtt két középtermetű, cigány lókupeczeknek látszó alak a táviró szolgálával tárgyalt s arra kérte azt, hogy írjon meg nekik egy táviratot, mert ők írni nem tudnak. Nyelvük olyan német nyelv volt, melyet az a román beszél, aki a svábtól tanult meg németül. Látva, hogy nem férhetek oda a táviró-tiszthez, félre álltam. Egyszerre csak felém fordul az egyik s arra kér, mondjam meg neki, vajjon a szolga beleírta-e román nyelven a táviratba:

Bizonyosan jer azonnal.

Eloolvastam a táviratot s megnyugtattam az idegent, aki bizalmatlanul tekintgetett maga körül. Feladta a táviratot. Hogy hova, nem tudom, de már arra emlékszem, hogy poszteresztante a címzettnek.

Másnap, mikor a lapokban olvastam, hogy az orvosok véleménye szerint „finom alkotású ujjak“ követték ei a fojtogatást, eszméltem arra, hogy az idegen keze rendkívül finom volt s amikor a nyomozás során megállapított személyleírást a lapok regisztrálják, sok egyezést találtam a táviratfeladókkal.

A rendőrség kutatja, hogy kinek és hová ment a sürgöny. Lehet, hogy valami hasznát veszi.

Találgatások.

A közönség kifogyhatatlan a találgatásban. A gyilkosok talányszerű egyénisége nem hagyja nyugton a fantáziáját s a legképtelenebb kombinációk születnek meg. Es mennyire ragaszkodik mindenki a maga „találmányához“, melyet vérevel kész megvédeni? Ma például egy ismert aradi ur *Sarlot* Domokos főkapitányt kereste fel s arra kérte, hogy türelemmel hallgassa végig a mondandóját, mert ő azt hiszi, hogy következtetései szerint a gyilkosok nyomára lehet jutni.

A gyilkos — ugymond — más nem lehet, mint az, aki a *dzsiu-dzsiu* fogásokra teljesen be van gyakorolva. Ezt bizonyítja a fojtogatás és az egyik kis szentmiklósi áldozat kezén talált kötés. Minthogy ez matematikai bizonyosság, azért ne tegyen mást a nyomozó hatóság, minthogy derítse ki a közelmúltban elbocsátott rendőrök neveit s ezek között keresse a gyilkost. Battonyán egyenruhás alakot láttak, tehát az az adat is bizonyítja, hogy csak rendőrszemély fojtogatott. A főkapitány tudomásul vette az előadást.

Mint furcsaságot meg kell még említenünk azt is, hogy egész komoly arccal vitatták ma azt is, hogy a gyilkos csak — hóhér legény lehet. Faddon kellene megtudni, kik voltak az utolsó időben Bali segédjei.

Sajnos, a gyilkosok kézrekerítésétől mindezek dacára oly távol vagyunk, mint az érdekes kombinációk megszületése előtt.

Steinheil gyilkosai.

Izgalmas jelenetek a vizsgálóbíró előtt.

— Az *Aradi Közlöny* távirati értesítése. —

Arad, november 27.

A *Steinheil* francia festőművész és anyósa, özvegy *Jappyné* ismertlen gyilkosai ellen hónapok óta folyt nyomozás, mint alábbi párisi távirataink elmondják, ma is bővelkedett némi adatokkal. A tegnap letartóztatott *Wolf* Sándort ma szabadon bocsátották, noha *Steinheilmé*, a meggyilkolt festő özvegye ellene vallott. Szembesítették őket, valamint később *Steinheilmét* és leányát s ez alkalommal rendkívül izgalmas jelenetek játszódtak le.

Wolf a gyilkos!

Steinheilmé asszony ma már visszanyerte bátorságát és teljes határozottsággal *Wolfot* vádolta a gyilkossággal.

— On allg néhány órája még nem beszélt ilyen határozottan, mondta a bíró.

— Visszanyertem bátorságomat. *Wolf* a gyilkos, ehhez semmi kétség sem fér, — válaszolta *Steinheilmé*.

Wolf harsgra lobban:

— Nyomorult asszony, nagyon jól tudja, hogy semmi részem a gyilkosságban.

— De igen, kiáltotta most *Steinheilmé*.

— Nem és ezerszer nem. On hazudik. Egyetlen szavát sem lehet hinni.

— El kell bintni, a nit mondok. En igazat beszélek.

— Nem, *On* hazudik, nyomorult, becstelen szörnyeteg, kiáította magából kikeleve *Wolf*, de az asszony a gyalázó kifejezések egész árjával illette őt.

Az izgalmas jelenet egy óránál tovább tartott. A vizsgálóbíró ekkor elhatározta, hogy a legvégső eszközhöz nyúl és *Steinheilmét* szembesíti leányával, aki már reggel négy óra óta várakozott a vizsgálóbíró előszobájában.

Anyja és leánya.

A bíró behívta a leányt, aki anyja látására sokogásban tört ki, majd *Steinheilmé* lába elé vetette magát.

— Anyám, drága anyám, valljon meg mindent, mindent, fuldokolta.

Az asszony meglepetve hátrált néhány lépést, de leánya térdén csuszva közeledett feléje. Ekkor *Steinheilmé* így kiáltott fel:

— A leányom előtt esküszöm, hogy férjem és anyám halálában ártatlan vagyok, *mindkettőjüket Wolf gyilkolta meg*.

A leánya azonban tovább kért, könyörgött.

— Vallja meg az igazat, anyám, — de *Steinheilmé* egyre csak *Wolfot* vádolta.

A vizsgálóbíró ekkor a leányt arra kérte, vonuljon vissza, de ez anyja nyakába borult, úgy, hogy a bíróság szolgáinak kellett őket szétválasztani.

A gyilkosság oka.

Miután a leány eltávozott, a bíró azt kérdezte *Steinheilmétől*:

— On tehát azt állítja, hogy *Wolf* a bűnös?

— Igen, azt állítom.

— De hát mi indította a gyilkosságra?

— Azt hallottam — felelte *Steinheilmé*, — hogy szerelmes belém s azt hiszem, hogy az éjjelt fel akarja használni arra, hogy velem együtt leessen.

A bíró tovább faggatta az asszonyt, aki végre kénytelen volt kijelenteni:

— Minden ismerősöm azt mondta nekem, hogy *Wolf* a bűnös és nem tartom lehetetlen-

nek, hogy szuggessió behatása alatt álltam. Ennek hatása alatt csak annyit mondhatok, hogy *Wolf* gyilkolta meg férjemet és anyámat.

Steinheilmét, akinek fogvatartását véglegesen elhatározták, a gyilkosságban való részvétellel vádolják. *Wolf* lakásán házkutatást tartottak, de semmiféle terhelő adatot sem találtak nála, ezért végleg szabadon bocsátották.

Steinheilmé intrikái.

A *Steinheil* házaspár ismerősei között volt egy gazdag iparos, aki meg akarta várni a házaspár válását és *Steinheilmét* feleségül akarta venni. *Steinheil* ebbe nem akart beleegyezni s ezért azt hiszik, hogy felesége felbujtott valakit férje meggyilkolására. A *Steinheilmé* lakásán talált levelek arról tanuskodnak, hogy az asszony minden idejét intrikák tervezgetésével töltötte. A rendőrség fáradhatlanul folytatja a nyomozást, hogy világosságot derítsen a nomályos bűntényre.

Későbbi párisi távirat jelenti: A vizsgálóbíró rendeletére átkutatták *Steinheilmé* asszony ruhájának összes zsebeit, hogy nincs-e nála mérge, de semmit se találtak. *Steinheilmé* ironikusan fogadta a motozást és kijelentette:

— Nincs szükségem méregre, az én befolyásos barátaim ugyanis mindent el fognak követni, hogy engem, mint hisztérikus nőt el ne ítéljenek.

Lapvélemény.

Az antiszemita sajtó nagyon élesen foglalkozik az ügygyel s a *Libre Parole* azt a vádat emeli *Steinheilmé* ellen, hogy ő gyilkolta meg *Faure* elnököt egy bizalmas együttléten. Könnyű kitalálni, ugymond a lap, kinek az eszköze volt ez az asszony: a zsidóké.

Azután így ír:

„*Casériót* felakasztották, de ezt a *Casériának* nevezhető démoni lényt nem fogják megölni, mert ismét háta mögött állnak azok, akiknek érdekében áll, hogy ez az asszony minél kevesebbet beszéljen. Ma még kiabálnak és lármáznak, holnap azután jönni fognak a tudósok és megállapítják, hogy ez a gaz nő beteg s betegségét már az anyjától örökölte.“

Másik verzió a gyilkosságról.

A *Liberté* a gyilkosság egy másik verzióját közli. E szerint a gyilkosság úgy történt, hogy *Steinheilmének* viszonya volt egy ismert automobilgyárossal, aki a gyilkosság éjszakáján az asszony vendége volt az ő külön hálószobájában. A férj valami módon rájött, hogy nejenél idegen férfi tartózkodik és berontott az asszony hálószobájába. Itt dulakodás fejlődött ki a két férfi között és *Steinheilmé* szeretője megölte a festőt. Ennek a jelenetnek szemtanuja volt *Steinheilmé* anyja is, aki rémületében gutaütést kapott és ennek következtében halt meg.

Az orvosok a boncolás alkalmával tényleg megállapították, hogy *Jappyné* halálát szívszélhűdés okozta. *Steinheilmé* azután, hogy a gyanút magáról eltérítse, összekötöztette magát.

TANÜGY.

(—) Mesedélután a pécskai ovodában. Az „Aradmegyei Kisdobozó és Kör“ évi rendező közgyűlésén *Rákóczy Klára* ségi ovónő indítványára elfogadják, hogy a Budapesten is dívó mesedélután Aradon is meghonosítsák. Az első ilyen mesedélután *Ségában Rákóczy Klára*

evőre rendezel december hó 8 án. Ezen délután igen érdekesnek ígérkesik, mert Rakócsy Klára fáradságot nem ismerő buzgalommal állítja össze a programszámkat.

Epizódok

a gyilkos-hajszaból.

A kesergő primadonna.

Minden csoda három napig tart, — mondta egy keleti bölcs sok ezer esztendővel ezelőtt. Ez a mondat már nagyon megkopott, mert ki állítaná ma nap, hogy a csodák három napig tartanak? A mai, ideges állapotban a csodák óránkint születnek és percekint halnak meg.

A vingai és kassentmikiói rémtett esodája is elkopik és lassankint a közönség csak a mulatságos oldaláról fogja föl a borsalmas cselekedet következményeit. Azt tudnillik, hogy most már mindenki ben rablógyilkost fedeznek föl a fűrészszemek. Mddig csak Vigán volt veszedelmes idegen udvaron keresztül menni, most pedig már Aradmegye legtöbb községében egyáltalán lehetetlen idegen embernek megjelenni, anélkül, hogy rá ne kiáltanának:

— Ni, itt megy egy rablógyilkos.

Mindenki gyanus most és mindenki jól fölfegyverkeszik a képzelt ellenség ellen, aminek viszont a vaskereskedők örülnek legjobban. (Azt mondják, évek óta nem fogyott el Aradon és a megyében annyi revolver, mint amennyit most eladtak.) És ha már fegyvere van a magyarnak, hát használni is akarja. Nem baj, ha ártatlan emberre sül is el a puskát. Természetes, hogy ilyen körülmények között töredék mulatságos epizód kínálkozik a krónikásnak. Ha mindazokat közölni akarnók, akiket tegnaptól máig rablóknak néztek Arad környékén, akkor mel léleket kellene adnunk.

A legérdekesebbek közül való a következő eset:

Megirtak, hogy Borssebes és Monyeró környékén tegnap olyan híresztelték, mintha a gyilkosok ott bajkálnának. Persze ma a borssebesi járásban mindenki ezt a rablót kergette. Egy parasztköcsin Battyán környékén oljásféle ruházata embert fedeztek föl, mint amilyen tegnap Ungárnál járt. Persze a nyomozó hatóságok emberei azonnal utána iramodtak és lihegve üldözték árkon bokron keresztül. Délután Bokszeg község határába értek az üldöző kisbírók. A bokszegi határba szintén őrdőket rendeltek ki, akiknek kötelességük a rablót elfogni, ha netalán arra vetődik. Amikor az üldözők a fáradságtól kilógó nyelvvél a bokszegi határon silbakoló őrdőkhöz értek, lélekzakadva tadakolták:

— Nem fogták el maguk a gyilkost?

— Hát hol van az a gyilkos?

— Most jött erre köcsin, olyan zöldes ruhája van és csizmát visel.

A bokszegi rabló-várók elnevelték magukat:

— Hiszen az nem rabló.

— Hát?

— Az a bokszegi segédjegyző ur, aki a tanyák között hajította be az adót.

— Ha már behajította az adót, akkor nem bántjuk. Akkor már ugy is hiába bántanánk, — mondták az üldözők és azzal busan visszaindultak a falujok felé.

Erdemes még itt följegyezni, hogy a vingai huszonkét tagu, természetesen „jól szervezett” színtársulat, amelynek Fekete Mihály az igazgatója, a gyilkosságok következtében feloszlott. A társulat tagjai tegnap elataztak, mert nem tarthattak elő-

adást. Ugyanis a közönség este korán bezárkózik és ha Márkus Emilia lépne föl, se hagyná el a lakását. Ilyen körülmények között a truppnak szerte kellett szélednie. Amikor a kacsiás primadonna a vonatra szállott, duzzogva, bájos ártatlansággal mondta a vasúti tisztviselőnek:

— El kell innen menni, mert nincs itt olyan nagylelkű egyén, aki az embert — pártfogdosná.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Szombat: A pénz, színmű. Bemutató előadás. (A bérlet.)

* Bihari Sándorné Aradon. Bihari Sándor hagyatékából rendezett kollektív tárlat néhány nap mulva bezárul. A mai nap folyamán a festőművészs ösvégye, akinek tulajdonát a hatóságok képezi, Aradra jött, hogy azokkal, akik a képekre elfogadható komoly ajánlatot tettek, személyesen értékesítsék. Azt hisszük, hogy a szóbeli tárgyalások következtében sok Bihari kép fog Aradon gazdát találni. Felhívjuk a közönség figyelmét a még csak néhány napig nyitva levő tárlatra, mely egész napon át megtekinthető Weizer Leó cég szalonjában.

* A pénz premijere. A budapesti színházeszén ezidél legérdekesebb újdonsága kétségkívül Garbay Andornak A pénz című hatásos életképe. Ez az új színmű egy darab életet varázsol a színpadra a maga durva, szabályokat nem ismerő valóságában. Az aradi színtársulat holnap mutatja be a nagyszerű darabot. A szombati premieren a főszerepeket K. Kápolnai Juliska, Novák Irén, Zalay Margit, Földmúszná, H. Körösy Juli, Hunyady, Lovócy, Mártonfi, Várnay, Polgár, Dally, Ditról és Faludi játsszák.

* Vasárnapi előadások. Vasárnap két előadás lesz a színháson, délután mérsékelte hely-árak mellett Strauss diadalmas operettje, A városkerülő kerül színpadra az ismert jó szereposztásban. Este másodszor játsszák A pénzt.

* Pillangó kisasszony. Puccini világhírű operája, a Pillangó kisasszony kerül színpadra hét fón. Ez a hatalmas kompozíciójú dalmű az aradi színpadon óriási sikert aratott, ami főleg a főszereplőknek, Wiassák Vilmának és Ferrari-nak az érdeme. A hétfői előadáson is Wiassák és Ferrari éreklük a főszerepet.

* Fráter Loránd daltétele. December hó 26 án d. n. 5 órakor a „F. Kerész” szálló nagyermeben tarja hangversenyét a dal mestere: Fráter Loránd, aki sajátos művészetével az egész országot meghódította. A hangverseny publikumának alkalma lesz ezuttal Fráter legújabb műsorát megismerni. Fráter Loránd legújabb szerzeményeit fogja előadni, úgy a hogy rajta kívül senki sem énekel, azután Szekács Aladár és Tarnay Alajos dalt fogja bemutatni. A songora kíséretet Tarnay Alajos, az orsz. zeneakadémia tanára látja el, aki a hangverseny egy Caprin Nocturne, Schütt: Buette és végül Magyar hangulatkép s zongorán való bemutatása által terzi érdekessé az érdeklődés már most oly nagy, hogy napok kérdése és az összes helyek elkelnek. 2649

* A Hortobágy és Debrecen A kálvária Rómát és a déli bős Hortobágyot mutatja be szombaton az Uránia színház. Magyarország egyik legérdekesebb és legvirágosabb városa, Debrecen, bizonyára a legnagyobb érdeklődésre számíthat. Mintha egy más országban lenne, annyira különbözik Debrecen a többi magyar városoktól. Néprajzi szempontból is sok érdekeset nyújtanak ezek a képek. A Hortobágy pedig óriási mélységgel és gulyával, híres csikósaival, végtelen rónáival olyan látványosság, mely a legnagyobb érdeklődésre érdemes. December 8 án szenzáció: pikáns műsort mutat be az Uránia színház a legújabb párisi érdekességekből.

BEZÁRTÁK a Weitzer-utcai leányiskolát.

Bedőléssel fenyegetett.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 27

A Weitzer János-utcai leányiskolában a mai nappal beszüntették a tanítást, az iskolát bezárták, le fogják rombolni és az eladandó telek árán új iskolát fognak építeni. A százhusz éves épületről ma az építészeti bizottság megállapította, hogy annyira rozogant, hogy a tanulók életének veszélyeztetése nélkül tovább nem használható. Helyesen cselekedett a hatóság, hogy megelőzte a szerencsétlenséget, még csak azt sem várta meg, míg a vakolat hull a gyermekek fejére, de azt a megjegyzést mégis megkockáztatjuk, vajjon miért nem előzte meg a vizsgálat a tanév kezdetét? Sokkal könnyebb lett volna a gyermekek elhelyezését a beiratáskor mint most megoldani. Néhány nap alatt ellesznek helyezve a tanulók, az iskolaszék holnap ülésén intézkedni fog, de ha csak két hetet vesz a tanuló ifjuság a szorgalmi időből, az is baj.

Az építészeti bizottság ma délelőtt Lócs Rezső gazdasági tanácsnok vezetésével tartott helyszíni szemlét a Weitzer János-utcai iskolában. A szemlén részt vettek: Virágh Lajos főmérnök, Tabakovits Emil, Reizinger Sándor és Fodor Zsigmond bizottsági tagok, Nachtnébel Ödön tb. főmérnök. Az iskola épületpadlásán kezdték a vizsgálatot. Felfedték a gerenda takaró födémeket és azt konstataáltak, hogy a gerendázat meghajlott. — Helyenkint valóságos teknőszerű mélyedések képződtek. A gerendázat anyaga porhanyósan korhadt. Az iskolatermek tetőzetének feszítő távolsága oly nagy, hogy az építkezés alkalmával nem egy darabból, hanem egy keresztgerendán nyugvó két részből álló gerendázatot alkalmaztak. Ott, ahol a gerendák egymással találkoznak, teljesen el van korhadva a fa. A keresztgerenda vas-in, teljesen ép és hibátlan. A furási próbák arról győzték meg a bizottságot, hogy esetleg részleges javítással az év végéig használható lenne az épület.

De a dorozsmai szomorú példán okulva, nem akarja a bizottság a felelősséget esetleges balesetekért magára vállalni és nem akarja a szülőket kitenni annak, hogy állandó rettegés mellett küldjék gyermekeiket a Weitzer János utcai iskolába. Megállapította azt, hogy ez iskola ugyanis csak rövid ideig lenne tanügyi célokra alkalmas, tehát az iskolaszéknek azt javasolja, hogy mondja ki az épület használaton kívüli nyelvezését. A tanács holnap délelőtt tartandó ülésén foglalkozik a kérdéssel és a délutáni iskolaszéki ülés elé már javaslatot is terjeszt az új iskola építésére vonatkozólag is.

Az iskolafelügyelő nyilatkozata.

Munkatársunk beszélgetést folytatott Kovács Vince h. iskolafelügyelővel az iskola hirtelen bezárásáról és annak okairól.

— Tudomásunkra jött az utóbbi időben, hogy a Weitzer János utcai leányiskola épületének némely része rozoga állapotban van. Ez volt az oka annak, hogy a dorozsmai eset után saját lelkismeretük megnyugtására a polgármesterhez fordultunk. Vargass polgármester még szerdán kiadta az utasítást az építészeti bizottságnak, hogy vizsgálja meg a leányiskola épületét és a

viáglat eredményéről azonnal tegyen jelentést. Az iskolassék egyidejűleg szardán elrendelte, hogy a tanítást az iskolában egyelőre szüntessék be. Az építészeti bizottság ma reggel megvizsgálta az épületet, több helyen megfurta a padokat és a mennyezetet s azt tapasztalta, hogy a gerendák több helyen korhadtak, úgy, hogy bár közvetlen veszélytől nincs mit tartani, mégis helyes az iskola azonnali bezárása. Az iskolassék holnapi ülésé elő azzal a javaslattal lép a bizottság, hogy a Weitzer utcai leányiskolát zárják be és ebben az iskolában többé a tanítást ne is folytassák. Az iskolassék ehhez minden valószínűség szerint hozzá is fog járulni.

— Ami már most a jövőt illeti, az iskolasséknek a következőket fogom javasolni: A leányiskola növendékei hétfőtől kezdve a Hassinger-utcai leányiskolában nyerjenek oktatást az ugynevezett amerikai rendszer mellett. Az oktatás úgy történne, hogy a mely nap délelőtti a Hassinger-utcai iskola mostani növendékei tanulnának, az nap délutánján a Weitzer-utcai iskola növendékeit tanítanák azok mostani tanítónál. Másnap délelőtti a Weitzer-utcai iskola növendékei tanulnának, délután pedig a Hassinger-utcai iskola növendékei.

Ilyen módon a Hassinger-utcai iskolába járnak majd mindkét iskola növendékei. A tanítási óraszám az eddigi marad, amit úgy lehet elérni, hogy csütörtökön nem lesz egész napi szünet, mint eddig. Az új rendet ma megbeszéltem mindkét iskola igazgatójával és ha az iskolassék a tervet jóváhagyja, hétfőtől kezdve már megkezdődhetik a tanítás. Így folyhat a tanítás egészen a tanév végéig, a jövő tanévre pedig az illetékes közhatalmú gondoskodhatnak az iskola új helyiségéről.

December 2.

A képviselőház hódolata

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, november 27.

Hosszas vita után a képviselőház délutáni ülésén elfogadta Wekerle miniszterelnöknek ama előterjesztését, hogy a felségének uralkodása hatvan éves jubileumára jegyzőkönyvileg fejezze ki hódolatát. A balpártiak ekeseredett harcot vívtak az indítvány ellen, amelyet azonban a nagy többség mégis határozattá emelt. Néhány ellerzéki képviselőn kívül mintegy harminc függetlenségi párti is a miniszterelnök indítványa ellen szavazott. Feltűnő volt, hogy a horvátok és a nemzetiségi képviselők, közvetlenül az indítvány tárgyalása előtt valamennyien kivonultak az ülés-remből.

A képviselőház ülésének e részéről a következő tudósításunk szól:

A horvát miniszterium költségvetésének tárgyalása után Wekerle Sándor miniszterelnöknek a december 2-iki császárjubiläum alkalmából a felsége üdvözlésére vonatkozó előterjesztését vette a Ház tárgyalás alá.

Elnök bejelenté, hogy Vaszary Kolos hercegprímás december másodikára reggel kilenc órára meghívta a képviselőház tagjait a budai Mátyás templomban tartandó ünneplésére.

Ezután Wekerle Sándor miniszterelnök rövid beszéd kíséretében elfogadásra ajánlotta indítványát, amely egyezik a főrendiház által elfogadottal. A miniszterelnök beszédét az al-

kolmánypárt, a néppárt és a függetlenségi párt egy része hosszasan éljenzte és megtapsolta. A nemzetiségi és a horvát képviselők még a beszéd előtt elhagyták a termet.

(A balpárt nem ünnepel.)

Az első szónok Nagy György volt, aki a balpárt nevében kijelenté, hogy az indítványt nem fogadja el. Hivatkozik a történelem megdönthetetlen tényeire. 1848. december másodikán a szentesített magyar törvények nyílt megszegésével a császári abszolútizmus államcsínyvel ültette Ferenc Józsefet a trónra s Ferenc József még ugyanazon a napon proklamációt adott ki, amelyben feldarabolta egész Magyarországot és a magyar nemzetet kitérőlte az éiők sorából. December hetedikén a magyar törvényhozás mindenké, aki a császári rendelkezések engedelmeskedik, hazadrulónak nyilvánított. Kérde, enyhébb büncselekményben bűnös-e az, aki a proklamáció kiadásának napját nemzeti ünneppé akarja avatni? Kegyeletlen gondolat volt a miniszterelnöktől, hogy épen a függetlenségi és negyvennyolcas párttal akarja törvényesíteni december másodikat, a függetlenségi törekvések verbefojtásának s a negyvennyolcas alkotások lerombolásának napját. Ez a párt a múltban mindig küzdött az államcsíny megünneplése ellen, legutóbb 1898. november huszonkilencedikén, amikor Kossuth Ferenc Szilágyi Dezsővel szemben szólalt fel. Azóta tíz év múlt el, telve gyászszal és szenvedéssel. Még csak azt említi meg, hogy a felsége magyar királyiá koronázásának negyvenedik évfordulója alkalmával az osztrák Reichsrath nem tartotta érdemesnek a felséget üdvözölni. Az utóbbi tíz évben történt, hogy Ferenc József parancsára Fabricius ezredes katonákkal kergette szét a magyar parlamentet s ugyanazon évben a császár megjutalmazta a hazadruló darabontokat.

(Ellenfél vagy ellenség?)

A függetlenségi párt most történelmi pillanatok előtt áll. A szavazásnál derül ki, há marad e hagyományához, a becsülethez, vagy önként itéli e magát örök kárhosszra, a nemzet megvetésére.

Elnök e kifejezésért rendreutasítja.

Nagy György: Eddig csak ellenfelek voltunk, most ettől a szavazástól függ, hogy ellenségek legyünk és hogy a választat a függetlenségi párt s a balpárt között mindenkorra felállítsák. Pártja nevében visszautasítja az indítványt.

Pillissy István szintén a nemzet érzelmét mélyen sértő indítvány ellen szólalt fel. Felkiáltások: Rendre, rendre.) Kéri, hogy a Ház térjen napirendre az indítvány felett.

(Polónyi ravaszodik.)

Polónyi Géza: Kijelenté, hogy az összes pártok a király személye iránt alattvalói tisztelettel vannak eltelve s osztoznak ama érzelmekben, amelyeket a miniszterelnök beszédében kifejezésre juttatott. Elfogadja a miniszterelnök indítványát, amely csak az alattvalói érzelmek megnyilatkozása s nem tartalmaz semmi hivatkozást december másodikára. (Elnök derűtség és nagy saj.)

Bezóky Árpád hazafias szempontból nem fogadja el az indítványt.

Rátkay László a saját nevében kijelenté, hogy nem csatlakozhatik az indítványhoz.

(A többség gratulál.)

Még Vázsonyi Vilmos akart felszólalni, de Saterényinek sikerült őt szándékától eltéríteni. Ezután következett a szavazás, amelynek eredményeképpen a miniszterelnök indítványát nagy többséggel elfogadták.

Mikor az elnök a határozatot kimondotta, a balpártiak sajongtak és ellenpróbát kértek. Nemmel szavazott a balpárt jelenlevő két tagja, a demokrata párt jelenlevő két tagja és mintegy harminc függetlenségi párti. Az ülés ezzel fél kilenc órákor véget ért.

HIREK.

A vértanuk földje.

Egyetemi polgárok akciója.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 27.

Barabás Béla országgyűlési képviselő évek óta fáradozik azon, hogy a szabadságharc aradi vértanuinak vérével megszentelt terület a nemzet tulajdonába menjen át. Az eszme megvalósítása érdekében szükséges anyagi erőt a magyar ifjuság segítségével akarja megszerezni s a minap nyílt levelet intézett Ember Sándorhoz, az Egyetemi Kör elnökéhez. E levélben többek közt ezt mondja:

A magyar szabadságharc halbatatlan vértanuinak aradi gyásztere még ma is magánkézen van. Ezt a területet szerezzé meg s a vételhez szükséges nagy összeget gyűjtse össze a nemzet ifjusága, a magyar iskolák hallgatói, növendékei és tanulói. Gondolkozzatok e szép földadat megoldásán és cselekedjétek sürgősen megvalósítása érdekében, hogy mire 1909. év október 6-át, az aradi vértanuk kivégeztetésének 60-ik évfordulóját országosan ünnepeljék, akkorára a nemzet ifjusága a saját földjén borulhasson le a nemzeti fájdalomnak és örök kegyeletnek oltárán. Az én földadatam az lesz a közeli napokban, hogy a föld megvételének lehetőségét biztosítsam, a titek pedig: összeszedni a pénzt, hogy a föld nagy árát legkésőbb ez iskolai év folyamán hiány nélkül kifizethessük.

Az egyetemi ifjuság nagy lelkesedéssel vállalta el a megbízatást Rögton bizottság alakult, hogy nemes földadatának eleget tehessen.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 28-án az időjárás: éjjeli fagy, délen sok helyütt espadék.

— A császárjubiläum Bécsben. Bécsből táviratozzák: Az osztrák klerus tegnapi hódolata után ma az osztrák nemesség járult az uralkodó elé. A nemesség hódoló küldöttsége a szertartás teremben gyülekezett. A felséget, aki az emelvényen foglalt helyet, Lobkovits Ferdinánd herceg üdvözölte hosszabb beszéd kíséretében. Az uralkodó meleg hangú válaszában megköszönte a megjelentek óvációt s különösen kiemelte, mennyire üdvönd azért, hogy az új nemesség képviselőit is maga előtt látja.

— Az Operaház tagjai Apponyinál. Budapestről jelentik: A magyar királyi Operaház tagjai ma délután küldöttségileg tisztelegtek Apponyi Albert gróf kultuszminiszternél s felirattal köszönték meg, hogy nem adja bérbe az Operát. A deputáció szónokának, Várady Sándornak beszéde után Apponyi válaszában kijelentette, hogy jelenleg szó sincsen a bérbeadásról. Voltak ugyan komoly tárgyalások, mert egy igen tiszteletreméltó férfitől kapott ksdveső ajánlatot. A miniszter beszédével megcáfolja ugyan a bérbeadásra vonatkozó eddigi híreszteléseket, de egyszersmind azt a benyomást keltette, hogy a bérbeadás kérdése még mindig aktuális. Apponyi egyébként megnyugtatta az operaházi alkalmazottakat, hogy rólat minden körülmények között gondoskodni fog.

— A távozó zászlóalj Nagyváradról jelentik: Híret adtuk annak, hogy a nagyváradi 37 ik gyalogezred 8 ik zászlóalját a hadügyi kormány határozatára rendelték ki. Azt is jelentik, hogy a rögtön indulást elrendelő parancsot tegnapra várta a 3 ik batallion. Tegnap ebélyett újabb távirat érkezett a várba, amely utasítja a zászlóalj parancsnokságát, hogy a legközelebbi táviratig teljes készenlétben várakozzon a kirendelt négy század, mert az a távirat azonnali indulást fog jelenteni. Az elutazás tehát pár napot késik, de az a jövő hét végéig föltétlenül meg fog történni. Schwartzert ezidő közt a parancsot a legényekkel, egyben azt is tudomásukra hozta, hogy az este 9 órán tuli kimaradásokat korlátozni fogja. Ki maradni engedélyt a hátralévő pár nap alatt egyedül csak ő személyesen adhat. Ugyancsak tegnap a századparancsnokok felhívták a legénységet, hogy kiki legyen haza a hosszátartásának s hívja be őket *bucsausóra*, minthogy igen valószínű az, hogy éveken át nem lájók viszont egymást. Ebből az következik, hogy az induló zászlóalj távozása végleges lesz. A 3 ik zászlóalj új állomáshelye Mostar, Hercegovina székvárosa lesz.

— Banda pusztító aradi hadnagy. Minden ut Rómába vezet és minden szenzációnak Aradra nyulnak el a szalai, Most az egészen egészen véletlenül nem a kilencszeres gyilkosokról van szó, hanem a balkáni háborús hírekről, melyeknek egyike ma véres formában és helyi aktualitással körözve terjedt el Aradon. A legkomolyabb formában beszélték ma itt, hogy egy aradi származású hadnagy, egy szakasz baka élén utolsó emberig elpusztított egy szerb bandát. Az egyik dalmáciai ezrednél szolgáló hadnagy — így beszélt ma Aradon a fáma — egy gépfegyver osztaggal a határon járt és ott összecsapott egy harminc tagú szerb bandával, amelyet az új gépfegyverek segítségével az utolsó emberig elpusztított. A dicsőséges csata híre diadal-mámorba hozta Aradot és mindenki aietett gratulálni a hadnagy Aradon lakó rokenainak. Azt is beszélték, hogy a hadnagy a győzelmes harc után tegnap Bécsből egy táviratot kapott, melyben főhadnaggyá való előléptetését adták tudtára. Mikor azután az újságírók is tudakozódtak a hadnagy aradi rokenainál, kiderült, hogy a győztes csata híre époly kacsa, mint amilyen százával terem most Aradon a háborúról és a gyilkosságokról.

— Szabadságolták a háziezred pöttartalékosait. A nyolcheti kiképzésre behívott pöttartalékosok ma szerelték le. Valamennyit szabadságolta a háziezred parancsnoksága. Csak olyan ezredeknél tartják vissza a pöttartalékosokat, amelyeknek valamelyik zászlóalja az annektált tartományokban teljesít szolgálatot.

— A részvénytársaságok köréből. Az aradi *Széchenyi-gémszalm* igazgatósága tegnap tartott ülésén *Fränkel* Vilmos irodafőnököt, az intézetnél töltött harmike éves szolgálatára elismerésül, a cégjegyzési joggal ruházta fel.

— Letartóztatott kereskedő. *Budapestről* jelentik: *Weiss* Árpád az év elején a Dohány-utóban fényes szabóüzletet nyitott s több gyárostól nagyarányú megrendeléseket tett. A budapesti hitellel védegyelet most *Weiss* ellen *cealdás* miatt feljelentést tett. A házkutatás alkalmával belgazolást nyert, hogy üzletében már semmiféle áru sincsen. A differenciák *harminczes* koronát tesznek ki. *Kiss* vizsgálóbíró *Weiss* Árpádot előzetes letartóztatásba helyezte.

— A megvádolt aradi vasúti tisztviselő. Ir-tuk mai napokban arról a névtelen feljelentésről, amelyet *Vajda* János aradi Máv. tisztviselő, a dalkör elnöke ellen tettek. Most *Vajda* egy hozánk intézett levelében elmondja, hogy

mi volt a névtelen rágalom tartalma. A névtelen följelentés — írja *Vajda* — csak akörül forgott, hogy a dalegyelet nem kért engedélyt a zászlósszegek megváltása címén befolyt összegek összegyűjtésére és az *uralkodóháza tagjait, valamint az ország notabilitásait sem kímélte meg a szélsőségektől*. Elnöki tisztetéről tényleg lemondottam, azt vissza nem vontam, csakis arra vállalkoztam, hogy a legközelebbi közgyűlésig vezetem az egyesület ügyeit.

— Félmillió rablás. Kaposvárról jelentik, hogy az éjjel ismeretlen tettesek tolvajkulecsal behatoltak a *marcalii* takarékpénztárba, a hol fölfeszítették a pénzszekrényt és félmillió korona értékű pénzt és értékpapírokat vittek el. A gyanu cigányokra irányul, akik tegnap a községen átutaztak.

— Gyűjtés Ausztria-Magyarország léghajói számára. *Zeppelin* gróf és a német nemzet példája arra bírta a monarchia katonai köreit, hogy nálunk is országos gyűjtés útján létesítsenek alapot kormányozható léghajók készítésére. A bécsi *Militärische Presse* című lap most nagy piros cedulákkal árasztja el a monarchia összes városait és falvait és ezeken adakozásra szólítja fel Ausztria és Magyarország egész polgárságát léghajó készítés céljaira. A felhívás a német nemzet példáját hozza fel és vázolja a kormányosható léghajózás terén történt legutóbbi események órlási fontosságát, különösen a harcászati szempontjából. Hadvesztésük — folytatja a felhívás — bár szintén beifáttanek jelentőségét, most léghajó-készítési célokra nem áldozhat s ezért a polgárság feladat, hogy ebben a monarchiára nézve elsőrendű fontosságú kérdésben megtegye a kezdeményező lépéseket. *Shönaich* báró közös hadügyminiszter, sőt *Lipót Szalvator* főherceg is megígérték, hogy az ilyen akciót erkölcsileg és anyagiilag is támogatnák, valamint öfelsége szimpátiájáról is biztosították a mozgalom kezdeményezőit. Mindezen okokból a *Militärische Presse* adakozásra szólít fel mindenkit a „Léghajó építési alap” számára. Az alapot a bécsi *Länderbank* kezeli, amelynek címére az adományok beküldendők.

— Halálozás. Uzv. *Mandlik* Mihályné szül. *Szigethy* Gizella november hó 26 án d. u. 6 órakor, életének 62 ik évében, hosszas szenvedés után elhunyt. November 28 án d. u. 16 l 3 órakor fogják Kiskerika utca 2. számú házból a róm. kat. szertartás szerint a felső temetőben örök nyugalomra tenni.

— *Cantacuzene* herceg csalóját letartóztatták. *Budapestről* jelentik: *Kisteleki* Izó, a *Cantacuzene* herceg csalója ellen ma újabb feljelentés érkezett a fővárosi rendőrséghez. *Hartlieb* Ernő az osztrák-magyar bank bécsi intézetének tisztviselője válófélben volt nejétől s hogy a pernek hamarabb legyen vége, magyar honpolgárságot akart szerezni. E miatt fordult *Kisteleki*hez, aki mindenféle ürügy alatt körülbelül tízezer koronát csalt ki tőle. Mikor *Hartlieb* nyugtalankodni kezdett, neki is azt ajánlotta, amit a román hercegnek, hogy lépjen be társul a vállalatába, de *Hartlieb* ezt már hivatali állásánál fogva sem tehette. Most a lapok útján értesült *Kisteleki* viselt dolgairól s ő is megtette a feljelentést. *Kisteleki* ma délután beidézték a főkapitányságra s kihallgatása után letartóztaták.

— Vizbefútt halászek. *Kornudból* táviratozák: A múlt éjjel egy halászbárka tizenkét emberrel a kikötő bejáratánál felfordult. Egy halász kivételével mind a vízbe fullt.

— A minoriták templomában nov. 29-ikétől kezdőleg az eddig 1/10 órakor tartatni szokott szentbeszéd megzánnek s helyettük d. u. 5 órakor litániával egybekötött ciklusos katechetikai be-

szédek lesznek. A eklust *Kovács* Bernardina hittanár kezdi meg, ki az ember rendeltetéséről és végcéljáról beszél.

— A Központban ma ezüst-tombola

— Takarékoskodni és gyorsan tőkét gyűjteni csak úgy lehet, ha nélkülözhető filléreinket egy olyan pénzügyintézetnél helyezzük el, ahol a postatakarékpénztári kamatnál jóval magasabb betétkamatot kapunk; ezen célra ajánljuk az Aradi Hitelbank- és Takarékpénztár Részvénytársaságot (Salacz-utca 8. szám.) Ezen intézetnél takarékbetéteket a legkisebb összegtől kezdve a legmagasabb összegig fogadnak hat százalékos betétkamattal. A betéteket bármikor felmondás nélkül fizetik vissza. Minden betető egy-egy „Selfmen”-féle takarékpénztár perselyt kap ingyen. 2711.

— *Szabó*-féle pármal ibolya-szappan a szappanok ideálja. Rendkívül kellemes, lágy habzó, finom ibolya illata s bőrpuhító hatása olyan, hogy egyetlen külföldi szappan sem versenyre merít vele. Készíti: *Szabó* Béla piperezappangyáros Miskolcon. Darabja 80 fillért érhet minden gyógyszerertárban s jobb divatárú kereskedésben. Főraktár Aradon *Vojtek* és *Weiss* drogériájában. 3121

— Tulzsfolt raktár miatt elegáns női táskák és más bőrárak mélyen lezállított árban és mindenféle kókus lábtörők, fürdő gyékények, parquetta kék és más háztartási árak, pipere és illatszerek nagy választékban kaphatók *Hegedüs* Gyula kefer., pipere- és illatszertüzletében, Arad, *Andásey-tér* 15. 3411

— Megbízható gyógykezelés. Zavart emésztéssel ellátott egyének, kik étvágyhiányban, felfúvásban, gyomorgörcsökben és rendetlen székelésben szenvednek, a „Moll-féle seidlitz-por” használatát által rövid idő múlva visszanyerik egészségüket. Egy doboz ára 2 korona. Szétküldés naponta utánvéttel *Moll* A. gyógyszerész cs. és kir. udv. szállító által Bécs, I. *Tuchlauben* 9. Vidéki gyógyszerertárakban határozottan *Moll*-féle készítmény kérendő az ő gyári jelvényével és aláírásával.

— Likőr aromák kitűnő likőrök előállítására; — házilag — *Vojtek* és *Weiss*nál. 191

TORVÉNYKEZÉS.

§ *Boku* Szevér sajtópörrel. A nagyváradi esküdtbíróóság ma délelőtt *Boku* Szevernek, az aradi *Tribuna* főmunkatársa és volt felelős szerkesztőjének sajtópörét tárgyalta. A pört *Montia* Emil kuvini jegyző indította *Boku* ellen, a *Tribunának* egy vele foglalkozó cikke miatt. A főtárgyaláson *Bokut* *László* Aurél dr. nagyváradi ügyvéd védte. Az esküdték verdiktje *Bokut* a rágalmazásban nem találta bűnösnek, amire a bíróság fölmentette. A nagyváradi esküdtbíróóság holnap ugyancsak *Boku* Szevernek más ügyében fog ítélkezni, amelyet bűncselekmény dicsőítése miatt indított meg a nagyváradi kir. ügyészség.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Amatőröknek. Felkérjük mindazon amatőr fényképezőket, akiknek valamely aktuális eseményről sikerült felvételeik vannak, sziveskedjenek azokat szerkesztőségünkbe beküldeni, az Aradi Közlöny képes nagy naptárában való reprodukálás céljából.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

Aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, november 27.

Az időjárás a mezőgazdasági állapotra mindinkább kedvezőtlennek bizonyul. Az újabb csapadékok pedig már határozottan károsnak tartják.

A gabonaüzlet irányzata időközönként el-lanyhul ugyan, azonban a szálláradulás jegyében áll.

A mai piacon elkelt:

600 mm. busa 12:00—12:50

300 mm. tengeri 6:20—6:40

— mm. rozs 9 30—9 40
— mm. zab 7 30—7 40
— mm. árpa 7 50—7 60

A gabonák 50 kilogrammonként koronában értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, november 27.

Kínálat mérsékelt, vételkedv gyenge. 10 fillérrel olcsóbb árak.

As árak 50 kilonként számítva:

	Déli sárlat	2 órai sárlat
Buza áprilisra	13.12—13.13	13.12—13.13
Tengasi májusra	7.65—7.66	7.66—7.67
Rosk áprilisra	11.19—11.20	11.16—11.17
Zab áprilisra	8.85—8.86	8.87—8.88
Buza 1908. októberre	11.50—11.51	11.48—11.49
Rosk októberre	9.90—9.91	9.90—9.91

Zárul 5 órakor:

Osztrák hitelrészvény	615 25
Magyar hitelrészvény	714 —
Közút vasút részvény	719 —

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— November 27. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogramm feletti súlyban — fillérig; kősz páronként 350—400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogramm feletti súlyban 118—120 fillérig; fiatal kősz páronként 250—300 kilogrammig terjedő súlyban 120—121 fillérig; kősz páronként 280 kilogrammig terjedő súlyban 120—121 fillérig; Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogramm feletti súlyban — fillérig; kősz páronként 240—260 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogramm feletti súlyban — fillérig; kősz páronként 200—240 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig.
Sertéslelészám: November hó 24 napján volt készlet: 25 474 darab, november 25. napján felhivatott 122 darab, november 26. napján elszállított 229 darab, november 26. napjára maradt készletben 25 267 darab.
A hízott sertés üzet irányzata: változatlan.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357
Kiadóhivatal és hirdetési osztály 151.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szombat, 1908. évi november hó 28-án:

A) bérlet A) bérlet.

Itt először:

A p é n z.

Kulturkép 3 felvonásban. Irta: Garvay Andor.

S Z E M É L Y E K:

Wimmer	Hunyady J.	Friedmann	Delly Lajos.
Márta	Kapólnay J.	Szűts	Ditrői Mór.
Singer Sámuel	Varnay Jenő.	Katz	Faludy K.
Leó, fia	Mártonfi R.	Sáizerné	Zalay Margit.
Zentmayer	Novák Irén.	A fia	Benkő Gizike.
Keresztessy	Kertész Dezső	Az édesapja	Nagyiván I.
Báró Zelistwey	Leóvey Leo.	Friedmanné	Föllinusné.
Mámory	Polgár S.	Tercsi	Kőrösy Jucl.

Készlete este 7 óra fél órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

A Hortobágy és Debrecen.

Műsor 1908. november hó 23-án szombaton:

1. Szemtelen bolha. Kacagató. — 2. Utazás a csillagokba. Mese. — 3. Karmesterék mulatnak. Bohózat. — 4. A golya hoz kárpótlást. Életkép. — 5. Debrecen látkepe. Látványosság. — 6. Kérem a vadászjegyet. Kacagató. — 7. A tavasz tündére. Látványosság. Színes. — 8. A Hortobágy. Természet után. — 9. Az ördög fia. Nagy látványosság. — 10. Szegény házassulandó. Bohózat.

Előadások: Este 6 órától 11 óráig.

Minden előadás alatt katonazené játszik. — Cukrászda.

Az előadásokra bármikor be lehet menni.

Csütörtökön, december 3-án.

Nagy párisi estély.

IDEGENEK ARADON.

— November 27. —

Fehér Kereszt szálloda. König Arnold utazó Budapest. — Morvay Endre főszolgabíró Kovasszine. — Posebak Ferenc mérnök Budafok. — Weisz Oszkár utazó Budapest. — Kalmár Sándor utazó Buda-

pest. — Fuksz Lajos kereskedő Budapest. — Weisz Antal utazó Budapest. — Farkas Ernő dr. ügyvéd Békéscsaba. — Möriz S. kereskedő Budapest. — Krisztián Kálmán dr. ügyvéd Gyoma. — Schiansik Aladár dr. kir. közjegyző Nagylak. — Szobotka Rikárd hivatalnok Cegléd. — Nagy Sándor utazó Budapest. — Goldsmith Szilárd kereskedő Bécs. — Rosenberg Miksa utazó Bécs. — Skuleszky Lipót utazó Brün. — Jakab Andor utazó Bécs. — Bruner Rudolf kereskedő Biala.

Központi szálloda. Wern Adolf igazgató Budapest — Sugár Emil utazó Budapest. — Ungar Ármán utazó Budapest. — Rottmann Adolf utazó Temesvár. — Löffler Andor kereskedő Budapest. — Bur Aladár állatorvos Kevermes. — Hollós Jenő mérnök Temesvár. — Thull Valér magánzó Budapest. — Hegedüs S. utazó Budapest. — Fischer Ernő utazó Berlin. — Schveutzer Ferenc hivatalnok Bécs. — Gergely Ferenc utazó Budapest.

Pannonia szálloda. Brenner Márton mérnök Kevermes. — Engel Benő utazó Debrecen. — Szilgeti Henrik dr. orvos Temesvár. — Eitő Sándor pinócér Békés. — Kontor József táncos és neje Szeged. — Kohn Vilmos kereskedő Szeged. — Bray Attila kir. járásbíró Kőrösbánya. — P. Krémer Bonifác le kész Kőrösbánya. — Verner Jenő dr. ügyvéd Kőrösbánya. — Szolga József pap Kőrösbánya. — Edsar Frigyes utazó Budapest. — Mener Emil kereskedő Budapest.

NYILTELEN.

Limböck János és fia

első magy. kir. szab. érekeporó-gyára és temetőrendező intézetéből.

Arad, színház-épület. Városi és megyei telefon: 93.

Mendlik Béla máv. hivatalnok és neje szül. Lux Emma saját, egy fiacskájuk Béla, valamint az összes rokonság nevében is fájdalomtól megör; szívvel tudják a forrón szeretett és felejthetetlen jó édes anya, anyós, nagymama és rokon

Özv. Mendlik Mihályné szül. Szigethy Gizellának,

folyó évi november hó 26-án délután 6 órakor, életének 62 ik évében, hosszas szenvedés után történt jobblétre szenderült.

A boldogult földi maradványai november 28-án délután 1/3 órakor fognak Kiskarika-utca 2. számú házban a római katolikus szertartás szerint becsontatni és a felső temetőben örök nyugalomra tetteti.

Az engedélytől mentesen a boldogult lelki üdvéért december hó 20-án délelőtt 8 órakor fog a főt. Minorita-atyák szent egyházában az égök Urának bemutatni.

Aldás emlékére!

Arad, 1908. november 27 én. 3847

Vendéglő-megnyitás!

A Luther Márton-utca és Erzsébet királyné-körút sarkán a Suciu-házban

november hó 28-án este tartatik meg

a „Park-vendéglő“
ünnepélyes megnyitása.

Valódi hegyaljai borok, kitünő sör. Tiszta, izléses konyha, melyre abonenseket is elfogadunk. Reggeli kávé süteménnyel 24 fillér.

A nagyérdemű közönséget tisztelettel meghívja

3640

a „Park“-vendéglős.

Ne vásároljon senki!!

Karácsonyra addig
nyakkendőt és divat-
gallérvédőt, a mig meg
:- nem tekinti :-

MÜNZ J.

Elsőrendű uri divat cég
elősmert
izléses kirakatait.

Münz J.

171

Farbenfabrik vorm. Friedr. Bayer
& Co., Elberfeld.

Az
influenca-lábbadozás

alkalmával a

hurutok mellőzésére,

nemkülönbön egyidejűleg az

összérzet erősítésére

és az

étvágy fokozására

elismert szakemberi összeköttetés-
nél fogva rendkívül alkalmas a

GUAJACOSE.

Eredeti üvegek ára 4 korona az
— összes gyógyszerárakban. —

Aki

önmagát és gyermekeit a

köhögés

rekedtség, katarus, elnyálkásodás, erős dohányzás folytán beállott hurut és görcsös köhögéstől megszabadítani óhajtja, annak igen ajánlatos a

Kaiser-féle

Mell karamella

(a három fenyővel.)

5500 közjegyzőileg hitelesített
bizonyítvány van erről.

Csomagja: 20 és 40 fillér,
doboza 80 fillér.

Kapható: Guterl Földes Kétszem, Hajós Arpad, és Rozsnyay Mátyás gyógyszerárakban Arad, Zombory János gyógyszerárakban a Szentkárolyhoz Új-Szt. Anna, Székely Sándor Iris gyógyszerárak Lippa, Teffert Károly gyógyszerárak Elek, Krausz Imrén gyógyszerárak Glogovác, Vejték és Weisz drogeriája Arad.

3392

29.114—1908. szám.

Versenyárgyalási hirdetés.

Az aradi m. kir. jószágigazgatóság pályázatot hirdet a Temes megyében fekvő Sztancsófalva községben építendő róm. kath. templom és lelkészlak és a hozzá tartozó melléképületek összes munkáinak végrehajtására.

Kikiáltási ár 55.355 korona 68 fillér.

Ajánlatok az összes munkákra egy összegben, valamint a föld, kőműves, elhelyező, cserépfedő, beton és különfélekre egy ajánlatban és az ácsmunka, bádgos munka, vasmunka, asztalos, lakatos, üveges és mázó munkákra külön-külön is tehetők.

A zárt írásbeli versenyárgyalás az aradi m. kir. államjószágigazgatóság hivatalos helyiségében 1908. évi december hó 16-án délelőtt 10 órakor fog megtartatni.

Ajánlattevő az ajánlott összeg Ot (5) % -ának megfelelő készpénz, vagy elfogadható értékpapirokból álló bánatpénznek valamely kir. adóhivatalnál történt letételét igazoló nyugtával felszerelt, ivenkint 1 korona bélyeggel ellátott, lepecsételt és kellő felírással ellátott írásbeli ajánlatot tartozik benyújtani, a melynek tartalmaznia kell ajánlattevő azon nyilatkozatát, hogy ő az árlejtési és szerződési feltételeket és a helyi viszonyokat ismeri s magát azoknak aláveti.

Az ajánlatban az ajánlott összeg számokkal és betűkkel világosan kiirandó.

Az ajánlatok az aradi m. kir. államjószágigazgatóságnál december hó 16. napján délelőtt 10 óráig nyújthatók be, ahol a tervrajz, költségvetés és a feltételek a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Elkésett, utóajánlatok, vagy táviratok nem fognak figyelembe vétetni.

Arad, 1908. évi november hó 23-án.

M. kir. államjószágigazgatóság.

(Utánnnyomás nem díjaztatik.)

3636

Versenyárgyalási hirdetés.

Az alulírott kir. kőszénbányahivatal 1909. évi 550 q. széna, 100 q. szalma és 400 q. zab szükségletének biztosítása céljából f. évi december hó 15-én délelőtt 10 órakor nyilvános versenyárgyalást fog tartani.

Ennélfogva felhivatnak ezen részt venni kívánók, hogy 1 koronás bélyeggel ellátott zárt írásbeli ajánlatuk „Ajánlat széna, szalma és zab szállításra” jelige alatt a zsilvölgyi m. kir. kőszénbányahivatalhoz címezve f. évi december hó 15-én délelőtt 9 óráig nyujtsák be.

Bánatpénz fejében a megajánlott árnak megfelelőleg kiszámított érték 5%-a készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirokban, az ajánlatok beadására kitűzött határidőt megelőző nap déli 12 óráig a zsilvölgyi m. kir. kőszénbányahivatali pénztárba befizetendő, melyről szóló pénztári nyugta az ajánlathoz melléklendő: megjegyezvén, hogy az értékpapírok a bpesti áru- és értéktőzsdén legutóbb jegyzett árfolyam szerint, de nem névértéken felül vétetnek számításba.

A beérkezett ajánlatok a zsilvölgyi m. kir. kőszénbányahivatal irodájában f. évi december hó 15-én délelőtt 10 órakor bizottságilag fognak felbontatni, melyen az ajánlattevők is résztvehetnek.

Ajánlatok külön szénára és szalmára és külön zabra is tehetők.

A szállítási feltételek a zsilvölgyi m. kir. kőszénbányahivatalnál a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők, esetleg kívánatra postán is megküldetik.

A kőszénbányahivatal előtt ismeretlen ajánlattevők megbízhatóságukat illetékes iparhatóságuktól beszerzendő bizonylattal igazolni tartoznak.

Az ajánlatokban határozottan kiteendő, hogy ajánlattevő a szállítási és szerződési feltételeket ismeri s annak magát minden tekintetben aláveti.

Az előírt feltételeknek meg nem felelő, szabályszerűen ki nem állított, későbbben beérkező, vagy utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Petrozsény, 1908. november hó 23-án.

3644

M. kir. kőszénbányahivatal.

Uj üzlet!

Szabott árák!

Uj üzlet!

≡ Feltünően szép ≡

estélyi és alkalmi cipők, menyasszonyi kelen-
gyék, elegáns férfi, női és gyermek utcai cipők minden kivitelben.

A hirneves „Kobrak” cipőgyár gyártmányainak egyed-
elárusítása.

Valódi orosz bagaria csizmák mérték
szerint készítettnek.

Teljesen különálló olcsóáru osztály. 967

Lányi Marcell

„Kobrak” cipőraktárában

Arad, Atzél Péter-utca 1. sz.

Uj üzlet!

Szabott árák!

Uj üzlet!

Keresek

négy ügyes elárusítónót, csak azok ajánlkozzanak, akik voltak már üzletben alkalmazva. Bővebbet a kiadóban. 3637

Keresek azonnali megvételre

fűszer- és vegyesáruhoz berendezést. Ispravníc P. Octavián, Székudvar. 3643

Üzleti könyvek:

strazzák másolókönyvek stb. Irodai kellékek, írószerek, levélpapírok és ügyvédi nyomtatványok legkedvezőbb beszerzési forrása. Kerpel Izso könyv- és papirkereskedése. Ugyanott egy jó Meldinger-kályha eladó. 3161

Becher és Hildesheim-féle

világhírű pénzszekrények csakis Pollák Arnold szállitonál kaphatók Arad, Petőfi-utca. 3583

2-3 szobából álló lakást minden mellékhelyiséggel el. Ajánlat a kiadóban adandó. 3645

Ügyes keresztyén segéd,

ki a fűszer, vas- és rövidáru szakmában jártas, vidéki üzletbe felvételre. Ajánlatokat fizetési igény megjelölésével, „Ügyes” jelige alatt a kiadóhivatal továbbítja. 3596

4 polgári: végzett ifjú

mint irodai gyakornok havi 30 kor. fizetéssel alkalmas nyel. Írásbeli ajánlatok a kiadóhivatalhoz intézendők „Gyakornok” jelígyével. 3635

Legjobb francia divatlap

a „La Toilette Moderne”. Ára számunként 1 kor. 20 fill. Kapható Ingusz I. és Fia könyvkereskedésében Arad, Weitzer János-u. 201

Kilánó

jó minőségű hegyi bor nagyobb mennyiségben kapható Jánossy János urnál Arad, Lahner György-utca 7/a. 3580

Medicinal

szavatolt valódi bor-párlat 3652

Camis és Stock

gőzpároló telepétől

BARCOLA.

Egyedüli Cognac-gőzfőző, állandó hivatalos vegyi ellenőrzés alatt. Kapható minden jobb üzletben.

BECHER

Köszén

3.60 korona.

100 kg.-ként házhoz szállítatik 50 kg.-os plombázott zsákokban

Megrendelhető:

Erdélyi bánya r. t.

főraktaránál 3632

Karolina-utca 7. sz.

Telefon 206. sz.

DIAMANT FERENC

villanyvilágítás, telefon és csengő berendezés Arad, Atzél Péter-utca 2.

(a színház főbejáratával szemben, Bohus-udvar.)

Telefon-szám 595.

Gáz- és villanylámpák, csillárok, legjobb minőségű

gáz, villany, benoid izzótövek, izzólámpaszekék,

rechaud-k acetilén égők, üveg-felszerelések: hengerek, ernyők,

tulipán és gyöngyök, szerelési anyagok legolcsóbb árakban és kivitelben. 3436

MOLL-FÉLE SEIDLITZ-POR

A MOLL A-féle Seidlitz-porok tartós gyógyhatása legmakacsabb gyomorbajok, testi bántalmak, gyomorgörcs és gyomorhív, rögzített székrekedés, máj bántalmak, vértelenség, arany és a legkülönbözőbb női betegségek ellen a jeles házi-szer, mely évtizedek óta mindig nagyobb elismerést szerzett. — Ára egy lepecsételt eredeti doboznak 3 korona. — Hamisítások törvényileg fenyítettek.

MOLL-FÉLE GYÖMÖRSZESZ

Moll-féle illóolajjal elzárva van. A Moll-féle szeszesz vezetése mint fájdalomcsillapító bedőrsőlő szer, közhívné, esz és a meghűlés egyéb következményeinél legismertesebb népszerű. — Egy ónozott eredeti üveg ára 3 korona.

MOLL-féle gyermekszappan.

Legfinomabb, egészen új rendszer szerint előállított gyermek és hölgyiszappan gyermekek és felnőttek okoszerű bőrápolása. Egy darab ára 40 fill. 5 darab kor. 1.80 fill. Minden darab gyermekszappan a MOLL-védjeggyel van ellátva. — Főszékelyudvarhely: MOLL A gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító által.

Bécs, L. Tuchlauben 9. sz. 3941

Vidéki megrendelések naponta postautánvét mellett teljesítettek. A raktárakban tessék határozottan MOLL A. aláírásával és védjeggyel ellátott készítményeket kérni. Aradon kapható: FÖLDES KELEMEN és HAJÓS ARPAD Gyógyszertáráiban.

PÁRTFOGASZTÓ

gyakorlással bíró szakmabeli hivatalnok kerestetik. Ajánlatok az igények megjelölésével „Szorgalmas” jelige alatt a kiadóhivatalába címzendők. 3646

Értesítés.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására hozni, hogy helyben, Szabadság-tér és Ferrary-utca sarkán levő, volt Láng Testvérek-féle éttermet a mai kor igényeinek teljesen megfelelően berendezve

Gambrinus-sörcsarnok

név alatt személyesen fogom vezetni. Amión a tisztelt közönség szives pártfogásáért esedezem, bátor vagyok tudomásul adni, hogy sörcsarnokomban dupla márciusi sört, mint az „Első magyar részvény-szertőzde” gyártmányát fogom kimeríteni és előre is biztosítom nagyra-becsült vendégeimet, hogy előzékeny kiszolgálásom, jól kezelt italaim és kitűnő magyar konyham által bizalmát és jóindulatát minden tekintetben kiérdemelnem törekedni fogok. A nagyérdemű közönség pártfogását újlag kérve, vagyok teljes tisztelettel

Kánya Géza,

a „Gambrinus” és városi sörcsarnok tulajdo nosa. 3648

Kész butor eladás!

Ajánlom a n. é. közönségnek kitűnő minőségű, modern

butoraimat

és olyanok készítésére jutányos ár mellett vállalkozom. 3616

Varga József,

asztalos mester Arad, Kápolna-u. 6. b.

Csak akkor valódi ha mindegyik doboz Mollnak védjegyét és aláírását tünteti fel.

csak akkor valódi ha mindegyik üveg Moll A védjegye tünteti fel és „A MOLL” szóból álló szeszesz vezetése mint fájdalomcsillapító bedőrsőlő szer, közhívné, esz és a meghűlés egyéb következményeinél legismertesebb népszerű. — Egy ónozott eredeti üveg ára 3 korona.

MOLL-féle gyermekszappan. Legfinomabb, egészen új rendszer szerint előállított gyermek és hölgyiszappan gyermekek és felnőttek okoszerű bőrápolása. Egy darab ára 40 fill. 5 darab kor. 1.80 fill. Minden darab gyermekszappan a MOLL-védjeggyel van ellátva. — Főszékelyudvarhely: MOLL A gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító által. Bécs, L. Tuchlauben 9. sz. 3941

Vidéki megrendelések naponta postautánvét mellett teljesítettek. A raktárakban tessék határozottan MOLL A. aláírásával és védjeggyel ellátott készítményeket kérni. Aradon kapható: FÖLDES KELEMEN és HAJÓS ARPAD Gyógyszertáráiban.

Karácsonyi Occasíó!

Minden versenyt kizáró olcsó árak!

- 120 cm. széles Angol kelme most 85 kr.
- 120 „ „ Costüm „ „ 75 kr.
- 120 „ „ Mochair „ „ 75 kr.

Ezek rendes forgalmi ára volt — 1 frt. 80 kr. —

1000 féle selyem maradékok blousokra alkalmas átlag métere 1 frt. 20 kr.

Mosó barchet, mosó flanel métere 20 krajcár.

Óriási választék női és gyermek kötényekben.

- Olcsó keztyűk,
- Olcsó harisnyák,
- Olcsó alsó ruhák,
- Olcsó zsebkendők,
- Olcsó szörme gallér.

Mielőtt bevásárlásait beszerzi, kérjük kirakataink megtekintését, Felülmulhatatlan olcsó reklám árak. ESTE új külső kivilágítás.

391

Számtalan ajándéknak alkalmas cikkek.

Rosenblüh H. és Társa.

Arad. A nyomda részvénytársaság könyvnyomdája.

Nyomatott Kurzweil János és Társa budapesti festékgyáranak festékével.